

مرکز تحقیقات ایرانیکا

اصفهان

گامی

عمر الکرما
علیه السلام

www.

www.

www.

www.

Ghaemiyeh

.com

.org

.net

.ir

و انما اوى حكمت
و فسايد پوشش
اسلامى

قلوب
حبيب

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ

فلسفه حجاب

نویسنده:

سید محمدرضا هاشم زاده

ناشر چاپی:

نقش نگین

ناشر دیجیتال:

مرکز تحقیقات رایانه‌ای قائمیه اصفهان

فهرست

۵	فهرست
۹	فلسفه حجاب
۹	مشخصات کتاب
۹	اشاره
۱۴	فهرست مطالب
۲۱	آزادگی در برابر فرهنگ بیگانه
۲۱	گسترش روحیه غرب گرایی
۲۲	زدودن ارزش ها
۲۳	تضعیف باورهای اعتقادات دینی در جامعه
۲۴	ایجاد ناامنی و سلب آسایش
۲۵	هویت زدایی
۲۵	تزلزل نهاد خانواده
۲۵	اشاره
۲۹	۱. آیا تاریخچه حجاب از اسلام شروع شد؟
۳۱	۲. فلسفه حجاب چیست؟
۳۱	۱- حجاب از نظر روانی
۳۱	۲- حجاب از جهت معنوی
۳۲	۳. سبب استحکام خانواده
۳۴	۴- مانع فرزندان نامشروع
۳۵	۵- سلامت اقتصاد
۳۵	۶- حجاب از نظر سیاسی
۳۶	۷- ارزش واقعی زن
۳۷	۸- سدی در برابر فرهنگ مصرفی و مدیرستی
۳۸	۳. حجاب از نظر آیات قرآن چگونه است؟

۳۸	حجاب در قرآن کریم
۴۰	نکته ها و پیام های آسمانی
۴۰	اشاره
۴۰	پیام اول : حجاب به چیست؟
۴۱	پیام دوم : چگونگی سر کردن چادر در قرآن کریم
۴۱	پیام سوم : فلسفه حجاب در قرآن کریم
۴۱	۱. «ذلک ادنی ان یعرفن»
۴۲	۲. «فلا یؤذین»
۴۳	پیام چهارم : بشارت و امید
۴۳	پیام پنجم : سرچشمه رحمت و فیض
۴۳	پیام ششم : وظیفه اول مربیان جامعه
۴۴	پیام هفتم : محور تربیت
۴۴	پیام هشتم : مربیان جامعه و همسرانشان
۴۴	پیام نهم : نزدیکترین فرد به شوهر
۴۵	پیام دهم : حفظ ناموس جامعه و رسالت انبیاء
۴۵	پوشش و رابطه اعضا خانواده با یکدیگر از نظر قرآن کریم
۴۵	اشاره
۴۶	مجازات افراد مزاحم
۴۸	حجاب در روایات
۵۱	نکته ها
۵۲	علت حجاب در کلام امام رضا علیه السلام
۵۲	بهترین زنان از نظر حضرت زهرا علیها السلام
۵۴	تله شیطان
۵۵	درسی بزرگ از حضرت فاطمه (سلام الله علیها)
۵۶	گفتاری از دختر عالی مقام حضرت امیر المؤمنین (علیه السلام)
۵۷	درسی از دخترکی والامقام

- معنای حجاب در کلام رهبر عظیم الشان انقلاب ۵۸
- اشاره ۵۸
۶. بهترین وسیله برای حجاب چیست؟ ۶۱
- اشاره ۶۱
- چرا چادر حجاب برتر؟ ۶۳
- اشاره ۶۳
۲. اصل و قاعده ای کلی ۶۵
۳. رفتار امامان معصوم علیهم السلام ۶۸
۴. شرایط زمان ۶۸
- اشاره ۶۸
- آیا چادر مانع فعالیت بانوان است؟ ۷۰
۷. بدحجابی و آرایش زنان چیست؟ ۷۰
- اشاره ۷۰
- عوامل ریشه های بدحجابی یا بی حجابی ۷۷
۸. آیا اختلاط زن و مرد جایز است؟ ۷۸
۹. ویژگی ها و امتیازات زنان در اسلام چگونه است؟ ۷۹
- اشاره ۷۹
- برخی از امتیازات زنان ۸۰
۱۰. حضور زنان در جایگاه مردان چگونه است؟ ۸۸
۱۱. وظایف زنان در دوران غیبت امام زمان (عج) چگونه است؟ ۹۷
- اشاره ۹۷
- حکایت ۹۹
- راهکارهای دستیابی به حیا چیست؟ ۱۰۰
۱۳. فتاوی مراجع عظیم الشان درباره حجاب و نگاه چیست؟ ۱۰۳
- حجاب و نگاه ۱۰۳
- نگاه به زن های بدحجاب ۱۱۳

- ۱۱۳ اشاره
- ۱۱۹ در مرحله ی انس دینی
- ۱۲۰ در مرحله عادت دینی
- ۱۲۰ در مرحله معرفت دینی
- ۱۲۲ در مرحله شاکله ی دینی
- ۱۲۲ در مرحله خودجوشی دینی
- ۱۲۳ روش های تربیت دینی
- ۱۲۴ در روش الگویی
- ۱۲۵ در روش محبت
- ۱۲۵ در تکریم شخصیت
- ۱۲۶ در روش موعظه و نصیحت
- ۱۲۶ در روش تشویق
- ۱۲۷ شیوه ها ، غالبها رسانه ها و ابزار
- ۱۳۰ گستره ی یادگیری
- ۱۳۰ اشاره
- ۱۳۰ الف. گستره ی شناختی
- ۱۳۰ ب. گستره ی عاطفی
- ۱۳۱ ج. گستره ی روانی - حرکتی
- ۱۳۱ حجاب برتر
- ۱۳۴ درباره مرکز

فلسفه حجاب

مشخصات کتاب

محمد رضا هاشم زاده

انتشارات نقش نگین

هاشم زاده محمد رضا، 1339 - .

فلسفه حجاب / محمد رضا هاشم زاده - اصفهان نقش، نگین 1391

120 ص. ISBN 978-600-6286-45-7

فهرست نویسی براساس اطلاعات فیپا.

موضوع: 1. حجاب -- شعائر اسلامی

PIR809/24 8 1391

8ف1/62

کتابخانه ملی ایران

30274

خیراندیش دیجیتال: انجمن مددکاری امام زمان (عج) اصفهان

ویراستار کتاب: خانم نرگس قمی

ص: 1

اشاره

ناشر نقش نگین • ناشر: همکار کهن دژ امام عصر (عج)

مدیر تولید مهدی نقش • ویراستار مهدی شریعتی • صفحه آرایی مهدی نحوی طرح: جلد ندا نقیه • نوبت چاپ اول 1391 • چاپخانه حافظ

صحافی شرکت بهار نگین • تیراژ 3000 نسخه • شابک: 978-600-6286-45-7 قیمت: 3500 تومان

حق چاپ محفوظ

اصفهان / خیابان حکیم / ساختمان دقیق / پلاک 116 تلفن: 61 - 2236260 - 2204933 همراه: 61-09392236260

Email: Naghshnegin@gmail.com WWW.Naghshnegin.com

بسم الله الرحمن الرحيم

ص: 4

فهرست مطالب

و آزادی در برابر فرهنگ بیگانه... 6

زدودن ارزشها... 8

هویت زدایی... 11

1- آیا تاریخچه حجاب از اسلام شروع شد؟... 13

2- فلسفه حجاب چیست؟... 15

1. حجاب از نظر روانی... 15

2. حجاب از جهت معنوی... 15

3. سبب استحکام خانواده... 16

4. مانع فرزندان نامشروع... 18

5. سلامت اقتصاد... 19

6. حجاب از نظر سیاسی ستمگران و غارتگران جهان هرگاه از راه... 19

7. ارزش واقعی زن... 20

8. سدی در برابر فرهنگ مصرفی و مدپرستی... 21

حجاب در قرآن کریم... 22

نکته ها و پیامهای آسمانی... 24

پیام: اول حجاب به چیست؟... 24

پیام: دوم چگونگی سر کردن چادر در قرآن کریم... 25

پیام سوم فلسفه حجاب در قرآن کریم... 25

پیام چهارم بشارت و امید... 26

پیام: پنجم سرچشمه رحمت و فیض... 27

پیام ششم وظیفه اول مربیان جامعه... 27

پیام: هفتم محور تربیت... 27

پیام: هشتم مربیان جامعه و همسرانشان... 28

پیام نهم نزدیکترین فرد به شوهر... 28

پیام دهم حفظ ناموس جامعه و رسالت انبیاء... 28

پوشش و رابطه اعضاء خانواده با یکدیگر از نظر قرآن کریم... 28

ص: 6

مجازات افراد مزاحم... 30

حجاب در روایات... 31

نکته ها... 34

علت حجاب در کلام امام رضا علیه السلام... 35

بهترین زنان از نظر حضرت زهرا علیها السلام... 36

تله شیطان... 37

درسی بزرگ از حضرت فاطمه علیها السلام... 38

گفتاری از دختر عالی مقام حضرت امیرالمؤمنین (علیه السلام)... 39

درسی از دخترکی والامقام... 40

معنای حجاب در کلام رهبر عظیم الشأن انقلاب... 41

6- بهترین وسیله برای حجاب چیست؟... 44

چرا چادر حجاب برتر؟... 47

2- اصل و قاعده ای کلی... 48

3- رفتار امامان معصوم علیهم السلام... 51

4- شرایط زمان... 51

آیا چادر مانع فعالیت بانوان است؟... 53

7- بدحجابی و آرایش زنان چیست؟... 54

8- آیا اختلاط زن و مرد جایز است؟... 61

9- ویژگیها و امتیازات زنان در اسلام چگونه است؟... 63

10) حضور زنان در جایگاه مردان چگونه است؟... 72

11) وظایف زنان در دوران غیبت امام زمان (عج) چگونه است؟... 80

حکایت... 82

راهکارهای دستیابی به حیا چیست؟... 83

حجاب و نگاه... 86

نگاه به زنهای بدحجاب... 95

در مرحله‌ی انس دینی... 100

در مرحله عادت دینی... 102

در مرحله معرفت دینی... 102

در مرحله شاکله‌ی دینی... 103

در مرحله خودجوشی دینی... 104

روشهای تربیت دینی... 105

در روش الگویی... 105

در روش محبت... 106

در تکریم شخصیت... 107

ص: 7

در روش موعظه و نصیحت... 107

در روش تشویق... 108

گستره ی یادگیری... 111

حجاب برتر... 113

ص: 8

بشر با توجه به اهمیتی که برای سلامتی خود قائل است باید برای هم ارزش قائل باشد و بیماری جامعه را بیماری خود بداند

چنانچه تلاش میکند در جهت حفظ و تامین سلامتی خود از واکسنهای پیشگیری و داروهای گوناگون استفاده کند، در سلامتی جامعه هم باید نهایت سعی و کوشش فراوان خود را به کار گیرد و جامعه را از مبتلا شدن به بیماریهای اخلاقی و روانی پرهیز دهد تا دیگر افراد جامعه به رشد و تعالی و سعادت برسند و با این سلامتی و سعادت زندگی آرامی داشته باشند.

یکی از مسائلی که سلامتی فرد و جامعه را تهدید میکند مسأله بد حجابی است پوشش نامناسب پیامدها و آثار جبران ناپذیری بر، فرهنگ، اعتقاد، اخلاق اقتصاد و امنیت و... وارد میسازد که گاه مسیر انحرافی در جامعه ایجاد میکند که دیگر جای بازگشت نیست.

حال در این مقدمه مقداری راجع بدحجابی از چشم انداز

ص: 9

فرهنگ جامعه بدون تعصب و دور از هرگونه تحریکهای سیاسی و تبلیغی... با شما عزیزان در منظر بحث و بررسی قرار می دهیم، باشد که در فطرتها پاک و انسانهای غافل تأثیر بیشتری داشته باشد.

فرهنگ هر جامعه ای از جنبه های گوناگونی تشکیل شده است. یکی از جنبه های بسیار مؤثر جنبه های هنجاری فرهنگ آن جامعه است. که از ارزشها و قواعد خاص رفتاری تشکیل شده و نشان می دهد که چه چیزی ارزش و ضد ارزش است.

بطور مثال شیوه های پوشش برگرفته از فرهنگ آن جامعه است. جامعه ای که بدحجابی را بد تلقی میکند و یک هنجار و بزه اجتماعی به حساب میآورد حجاب و پوشش را ارزش میداند و قضاوت اخلاقی خوبی درباره حجاب دارد قبل از هرچیز ما باید تعریف درباره فرهنگ ارائه کنیم تا آثار و پیامدهای گسترش فرهنگ بدحجابی را بیان کنیم. معروف ترین تعریف که از فرهنگ شده تعریف انسان شناس معروف انگلیسی تایلور است او میگوید فرهنگ مجموعه ی پیچیده ای است که، دانش، معتقدات، هنر اخلاقیات، قانون رسم و هر عادت دیگری را که بشر به عنوان عضو جامعه کسب میکند شامل میگردد.

«کلارک وسیلر می گوید تمامی مظاهر و شئون زندگی یک ملت را فرهنگ آن ملت تشکیل میدهد بنابراین ارزشهای فرهنگی هسته اصلی حیات اجتماعی را به وجود می آورد و از این نظر اهمیت فراوانی دارد.

آزادگی در برابر فرهنگ بیگانه

داد و ستد فرهنگی امری است مفید بلکه برای هر جامعه ای لازم و ضروری به نظر میرسد و تجربه نشان داده است که یکی از عوامل بالندگی و پویایی جوامع تعامل متقابل فرهنگی یا تبادل فرهنگی است.

به قول یکی از بزرگان دینی در تبادل فرهنگی هدف باورکردن فرهنگ ملی است، ولی در تهاجم فرهنگی هدف ریشه کن کردن و از بین بردن فرهنگ ملی است اما در دنیای کنونی فرهنگی که قادر نباشد عناصر فرهنگی مفید را جذب و عناصر غیر مفید را دفع کند و در الگوهای مختلف اجتماعی از ثبات لازم برخوردار نباشد فرهنگ مهاجم با، الگودهی فرهنگ مقابل را تخریب می. کند

گسترش روحیه غرب گرایی

هر جامعه ای در پی آن است که به ارزشهای خود پایبند و جامعه خود را از فرهنگهای بیگانه نگه دارد تا افراد جامعه از سلامت و ثبات لازم برخوردار باشند چنین جامعه‌های سریعتر میتواند به اهداف خود برسد و آرمانهای خود را عملی سازد بنابراین استعمارگران در جایی که ببینند جامعه ای مطابق با اهداف آن و خواسته های آنها پیش نمی رود و در مسیری غیر از مسیری که آنان میخواهند گام می نهد برای رسیدن به منافع خود و چپاول ذخیره های ارزی ملتی نقشه ها و طرحهایی را غیر مستقیم طراحی و افراد جامعه را مشغول و سرگرم میکنند تا به اهداف شوم برسند. از جمله طرح های استعمارگران طرح بدحجابی و بی حجابی است که

در سایه آن میتوانند به خواسته های خود برسند در طرح استعمارگری انگلستان به مأموران خود چنین آمده است در مسأله بی حجابی زنان باید کوشش فوق العاده ای به عمل آوریم تا زنان مسلمان به بی حجابی و رها کردن چادر مشتاق شوند. باید به استناد شواهد و دلایل تاریخی ثابت کنیم که پوشیدگی زن از دوران بنی عباسی متداول شده و مطلقاً سنت اسلام نیست مردم همسران پیامبر را بدون حجاب میدیده اند و زنان صدر اسلام در تمام شئون زندگی دوش به دوش مردان فعالیت داشته اند، پس از آن که حجاب زن با تبلیغات وسیعی از میان رفت. وظیفه مأموران ما آن است که جوانان را به عشق بازی و روابط جنسی نامشروع با زنان تشویق کنند و بدین وسیله فساد را در جوامع اسلامی گسترش دهند.»

زدودن ارزش ها

در جامعه ای که حجاب و متانت و عفت و حیا به عنوان یک ارزش تلقی شده است و زن با رفتار خود پایه های ارزش را از رفتار و کردار خود به بینش و باور خود سرایت داده و ارزش گذاری نمیکند نه تنها همچنان خود را، بلکه دیگران را نیز به ارزشهای یک جامعه توجه میدهد و آنها را به سلامت و ارزشهای واقعی سوق میدهد اما اگر زن در جامعه روشها و منشهای خود را تغییر و به خودنمایی و آرایشهای ظاهری پردازد و حجاب را آن گونه که شایسته است رعایت نکند ارزشهایی چون حجاب و عفاف و حیا و وقار را خدشه دار کرده خود و اجتماع را به تباهی و فساد و، بالاخره ضد ارزشها و از بین بردن ارزش ها می کشاند

وقتی جامعه ای ارزشها را به گونه ای دیگر ارائه داد تمامی افراد جامعه

به فساد کشانده خواهند شد زمانی این سؤال مطرح بشود که در روایات ما آمده در آخرالزمان زنان پوشیده ولی برهنه اند. این ضدیت را چگونه می شود حل کرد که هم پوشیده باشند و هم برهنه؟

در روایتی از امیرالمؤمنین (علیه السلام) در وسایل الشیعه آمده است

در آخرالزمان که بدترین زمانهاست زنانی هستند که پوشیده، اما برهنه اند و از خانه با خود آرایی بیرون می آیند اینان از دین بیرون رفته اند و در فتنه ها وارد شده اند و به شهوات تمایل پیدا کرده اند و به کوی لذات شهوانی در شتابند و حرام ها را حلال می دانند و در دوزخ به عذاب ابدی گرفتارند.

بنابراین به سؤال پاسخ داده شده است که چگونه میشود پوشیده باشند و نیز برهنه، یا گفته شود پوشش دارند ولی بدحجاب یا بی حجابند. البته نوع کمیت پوشش لباس هم میتواند مزید بر جواب باشد.

تضعیف باورهای اعتقادات دینی در جامعه

جامه ای که در سطح بالایی از باورها و اعتقادات دینی باشد از ایمان کامل برخوردار است و در سایه، ایمان آن جامعه نسبت به بسیاری از آسیبها مصون است و دشمنان نمیتوانند در صفوف آن رخنه کرده و نقشه های آنان نقش بر آب میشود جامعه ای که دل به خدا سپرده و سرانجام را رسیدن به خالق خود میداند حاضر نیست دل به دیگری سپارد و عقاید خود را متزلزل کند

زنان نیز در چنین جامعه ای زمانی که از اعتقادات عمیق و باورهای استوار برخوردار باشند حاضر نمیشوند برای چندروزه دنیا خود را

مزین به زینتهای زودگذر دنیایی کنند و در پرتو آن عقاید دیگران را متزلزل و خود نیز زمینه ساز فساد در جامعه شوند زیرا باید بدحجابی چشمهای هوس آلود را متوجه خود سازند و پایه های ایمانی مردم را سست و جامعه به فساد کشیده می.شود

ایجاد ناامنی و سلب آسایش

امنیت ره آوردی است که در سایه سلامت یک جامعه به آنها اهدا میشود و جامعه ای پویا خواهد بود که افراد آن در تمامی ابعاد از امنیت لازم برخوردار باشند بخش قابل توجهی از امنیت به عهده زنان است زیرا با حفظ پوشش و رعایت حجاب و عفاف میتوانند سلامتی جامعه را تضمین کنند.

اگر این امر مهم در جامعه رعایت نشود نه تنها آرامش را از خود بلکه از افراد دیگر سلب کرده و زندگی در چنین جامعه ای در معرض خطر قرار خواهد گرفت. بدحجابی و رعایت نکردن پوشش ابتدا فعالیتهای خود فرد سپس فعالیتهای اجتماع را به سستی میکشاند و جامعه را از وظیفه ای که بر دوش افراد آن محول شده است باز می ستاند. اما اگر زن رعایت پوشش و حجاب کامل را داشته باشد در سایه آن میتواند وظیفه ای را که دین و جامعه به او سپرده است به خوبی انجام دهد و بستر مناسبی برای فعالیتهای افراد به وجود آورد.

در جامعه ای که بدحجابی رواج پیدا کند چشم و هم چشمی ها و ارائه هرچه بهتر خود تمامی نخواهد داشت و زنان آن سعی میکنند به گونه های زیباتری خود را ارائه دهند تا چشمان بیشتری را متوجه خود سازند و در

سایه این آلوده سازی است که ناامنی نه تنها دامان خود بد حجاب را میگیرد بلکه خیلی سریع اجتماع را به ناامنی سوق میدهد و جامعه را از فعالیتهای سالم باز می دارد آرامش و امنیت والاترین نعمتی است که میدارد

خداوند به جامعه ای عنایت میفرماید و میتوان گفت اگر جامعه ای آرامش و امنیت نداشته باشد به یک معنی هیچ چیز ندارد و اگر امنیت داشته باشد همه چیز دارد در سایه امنیت است که سلامت جسمی و روحی و روانی انسانها حفظ میشود و در سایه امنیت که خلاقیت و نوآوری در جامعه بروز میکند

هویت زدایی

آری آنان که با بد حجابی هویت خود را از دست میدهند و شخصیت خود را آماج حملات هوس بازان قرار میدهند ضربه محکمی بر پیکر جامعه وارد میسازند و شهوت پرستی و مظاهر فسق و بی عفتی را در انسانها رواج میدهند و نابخردانه جامعه را از فعالیت سالم بازمی ستانند و در نتیجه چنین جامعه ای نمیتواند قانون خدا و رسول و عقل را حکم کند و خلاصه افراد جامعه را به سوی دین گریزی سوق می دهد.

نزول نهاد خانواده

اشاره

پیوند زناشویی و تشکیل نهاد خانواده بسیار مقدس است برای ثبات و پایداری این نهاد مهمترین عامل عفت و حجاب خانوادگی است. اگر زنان عفت را رعایت نکنند و لذتهای جنسی و خودنماییها را به بیرون منزل بکشانند. چنین زنانی ناخواسته عامل پاشیدگی و تیرگی روابط کانون

در محکمه های قضایی وقتی اختلاف زن و شوهر را ریشه یابی کنیم میشود گفت بسیاری از ناسازگاریها به خاطر رعایت نکردن حفظ حجاب است.

آنگاه که زن با آرایش و بدحجابی در جامعه ظاهر میشود چشمها او را نشانه میروند و او هم کم کم از نگاههای شوهرش لذت نمی برد و از او سرد میشود و سرانجام باعث جدایی میگردد، گاهی همین امر از طرف شوهر صورت میگیرد. بر اثر چشم چرانی و نگاه های هوس آلود به دختران و زنان بدحجاب نسبت به همسرش دلسرد شده لذتها و محبت هایش در بیرون از خانه صرف میشود و اینجاست که مبنای ناسازگاری با همسرش شروع میشود ویژگی بر کانون خانواده سایه ای افکند بنابراین برای حفظ نظام خانواده به وجود آوردن محیطی سالم و فرزندان پاک و ضروری است حجاب رعایت شود بدیهی است اگر خانواده سالم باشد و پوشش را رعایت کند

جامعه که از اجتماع خانواده تشکیل شده سالم و پایدار خواهد ماند. در جامعه ای که بیشتر اعضای آن را جوانانی تشکیل میدهند باید نسبت به این فرآیند حساستر، باشند زیرا جوانان در برابر مناظر شهوت انگیز و تهییج کننده زودتر تحریک میشوند و چنین مناظری عامل مهمی در سوق دادن جوانان به فساد خواهد شد در نتیجه نیروی فعال اجتماع یعنی جوان در راه های فساد و تباهی کشانده میشوند و به افراد جامعه ضربه سختی از جهات، اقتصادی اجتماعی و اخلاقی وارد خواهد شد که جبران ناپذیر

خواهد بود. لذا روایت رسول گرامی (صلی الله علیه وآله وسلم) نگرانی خود را از انحراف افراد جامعه این گونه بیان میکند.

ثَلَاثٌ أَخَافُهُنَّ عَلَى أُمَّتِي مِنْ بَعْدِي: الضَّلَالَةُ بَعْدَ الْمَعْرِفَةِ، وَمَضَلَاتُ الْفِتَنِ، وَشَهْوَةُ الْبَطْنِ وَالْفَرْجِ. (1) ترجمه: من بعد از خودم، از سه چیز برای امت خودم میترسم (یکی گمراهی بعد از شناخت و معرفت، و دیگری فتنه های گمراه کننده و (سوم) شهوت شکم و دامن.

آری امروزه یکی از مسائل مهمی که جامعه ما را تهدید می نماید بدحجابی و یا بی حجابی است که باعث اشاعه فحشا گردیده و جوانان و نوجوانان زیادی را در منجلاب فساد غوطه ور نموده است.

و با توجه به نظریات روانشناسی اختلالات روحی در نهایت به بیماریهای عصبی منجر و باعث برهم زدن تعادل حیاتی و جسمانی فرد میگردد. لذا برای اینکه گامی در جهت هدایت و ارشاد این قشر عظیم (زنان) به یاری خدا برداریم. تصمیم گرفتیم آثار و پیامدهای بدحجابی و بی حجابی را از منظر قرآن و سنت و جنبه های اجتماعی فرهنگی آن بصورت سؤال و جواب مطرح کنیم به امید هدایت و رستگاری پویندگان راه حق و حقیقت

از خداوند منان خواهانم دیده ی ما را به نور عفت و حیاء، و قلب ما را به نور علم و ایمان سرشار کند تا در برابر عظمت او همواره خاضع و فروتن باشیم و به وعده هایش مؤمن و به دستوراتش گردن نهیم و جز او را نپرستیم و به غیر او امیدوار نباشیم.

ص: 17

1. آیا تاریخچه حجاب از اسلام شروع شد؟

جواب خیر پوشش و حجاب در اقوام پیش از اسلام هم بوده است. گویا گرایش فطری، انسان او را به نوعی پوشش فرامی خوانده است در برخی از اقوام و ادیان به سختگیریهای شگفتی نسبت به پوشش بر می خوریم در اصول اخلاقی تلمود آمده است که

اگر زنی به نقض قانون یهود می پرداخت چنانکه بطور مثال بی آنکه چیزی بر سر داشت به میان مردم میرفت.

و یا در شارع عام؟؟؟ یا با هر سنخی از مردان درد دل میکرد یا صدایش آنقدر بلند بود که چون در خانه ای تکلم می نمود، همسایگانش می توانستند سخنان او را بشنوند در آن صورت مرد حق داشت بدون پرداخت مهریه او را طلاق دهد (1)

در ایران باستان زنان شوهردار حق نداشتند هیچ مردی را ولو پدر یا

ص: 19

برادرشان باشد بینند در نقش هایی که از ایران باستان بر جای مانده هیچ صورت زن دیده نمیشود و نامی از ایشان به نظر نمی رسد.

بنا به اظهارات ویل دورانت طبق آداب مجوس و یهود مقررات سنگینی در مورد زن حائض اجرا میشده لذا ابو داود ر شأن نزول آیه و یسئلونک نحن المحیض... می نویسد.

انس بن مالک گفت عادت یهود این بود که همین که زنی از آنها حائض میشد او را از خانه بیرون میکردند نه به او غذا میخوردند و نه از طرف او آب می آشامیدند و نه به او در یک اطلاق میزیستند.

لذا رسول خدا (صلی الله علیه وآله وسلم) در این باره سؤال شده حضرت فرمود: دوری گزیدن از آنها منع کرد و فرمود جز همبستری هیچ ممنوعیت دیگری ندارد.

از آنچه در قرآن و شأن نزول آیه وارد شده روشن میشود که رفتار اسلام با زن حائض نسبت به رفتار یهود و مجوس (زرشت) کاملاً متفاوت است و اسلام برخلاف آنها هیچگاه چنین زنان را به عنوان یک موجود پلید ندانسته، پس اگر مقصود ویل دورانت از این عبارت که میگوید: ... این امر خود مبنای پرده پوشی در میان مسلمانان به شمار میرود.

این باشد که علت رواج حجاب در میان مسلمین رفتار خشونت باری بوده که با زن حائض میشده کاملاً غلط است چرا که اسلام چنین رفتاری را نپذیرفته است بلکه با تکریم از شخصیت زن و استاندارد حجاب آنرا تأیید کرده تا زن بدینوسیله از چشم آلوده در اجتماع حفظ بماند و بتواند به کارهای مشخص و جهت خود ایفای مسئولیت کند.

2. فلسفه حجاب چیست؟

1- حجاب از نظر روانی

حجاب، حریمی میان زن و مرد نامحرم است و سبب فروکش کردن غریزه جنسی میشود خاموشی این شعله و در مسیر طبیعی قرار گرفتن آن باعث میگردد بسیاری از مشکلات نظیر قتل و جنایت از جامعه رخت بر بندد و اگر چنین حریمی برداشته شود و آزادی بی قید و شرط به میان آید باید شاهد زندگی حیوانی باشیم که در آن صورت، اضطراب هایی دچار افراد می شود زیرا غریزه جنسی نیرومند و چون اسبی سرکش است که هرچه بیشتر اطاعت شود و افسارش رهاتر، گردد سرکش تر میشود و ضربه ای کاری تر بر انسان وارد میکند یا همچون آتشی است که هرچه به آن بیشتر هیزم بدهند، شعله ورت تر می شود.

برهنگی زنان و آرایش و عشوه گری، آنان مردان مخصوصا جوانان را در تحریکی دائم قرار میدهد تحریکی که سبب کوفتگی اعصاب ایشان و ایجاد هیجانهای بیمارگونه عصبی میشود و گاه سرچشمه ی امراض روانی است

2- حجاب از جهت معنوی

حجاب باعث میشود که زن کمتر دچار لغزش و گناه شود. و به دنبال آن زن و بطور کلی جامعه بیشتر میتوانند مراتب معنوی و انسانی را طی نمایند بر این اساس رهبر معظم انقلاب فرمود

ما که اینقدر به حجاب مقید هستیم به این دلیل است که حفظ حجاب به زن کمک میکند تا بتواند به آن رتبه ی معنوی عالی خویش برسد و دچار

لغزش گاههای بسیار لغزنده ای که سر راهش قرار دارد نشود و درست نقطه مقابل این فرهنگ رومی حاکم بر امروز اروپاست. (1)

3. سبب استحکام خانواده

حجاب لذتها و بهره های جنسی را به محیط خانواده مخصوص محدود میگرداند و به دنبال آن از ازدواجهای مشروع به وجود می آید. این گونه ازدواجها پیوند زن و شوهر را محکم میسازد و در نتیجه، کانون خانواده گرمتر می شود در حالی که بدحجابی و بی حجابی و آزادی بدون قید و شرط باعث فروپاشی کانون خانواده میشود زیرا در چنین نظامی اساس خانواده را بر دشمنی و نفرت پایه گذاری میکنند و معمولا این نوع زندگیها و روابط زناشویی دوام نخواهد داشت. زیرا زندگی بر پایه ی غریزه جنسی بنا میگردد و چون غریزه جنسی بعد از مدتی فروکش میکند مسائل دیگر از قبیل نداشتن توافق اخلاقی و مشکلات خانوادگی بروز میکند و در نتیجه به طلاق و آوارگی فرزندان منجر خواهد شد. در واقع بی حجابی و بی عفتی، سبب گریز جوانان از ازدواج و شانه خالی کردن از زیر بار مسئولیت زندگی می.شود زیرا راه برای رسیدن به هوسهای آنان باز و آماده است.

بهتر است به برخی گزارشها در این باره اشاره کنیم:

هشت هزار دختر در هندوستان به سبب عدم توانایی در ازدواج خودکشی کردند در هندوستان دختران به خواستگاری پسران میروند و

ص: 22

جهیزیه بر عهده آنان است و قدری هم پول نقد میبرند و اینها در هندوستان واجب است (1)

بر طبق آماری تکان دهنده هر بیست دقیقه یک بار یک زن در سوئد کتک میخورد و مجروح میشود و در هر سه ساعت یکبار به یک زن تجاوز میشود (2)

شبکه تلویزیونی «سی ان ان» در گزارشی از وضعیت کنونی خانواده ها در آمریکا گفت: طی سال گذشته 16270 مرد آمریکایی خانواده هایشان را بی اطلاع گذاشتند و رفتند استمداد زنان از پلیس فدرال آمریکا، تنها منجر به بازگرداندن هفت هزار نفر از شوهران گریز پا به خانواده هایشان گشته است. دلایل این عده برای گریز از خانه بد اخلاقی، سلطه جویی خرج تراشی سبکسری همسر پشیمانی، ازدواج شیطنت، فرزندان مزاحمت، مادرزن میل به مجرد و عشق به زن میل به مجرد و عشق زن دیگر عنوان شده است.

بین سالهای 1968 - 1992 در آمریکا هشت هزار نفر از همسرانشان جدا شدند که، فرانسه آلمان، سوئد ایتالیا و انگلستان نیز با فاصله کمی به دنبال آمریکا هستند.

به گزارش سی ان ان برآورد مؤسسات بین المللی و پیگیری امور خانوادگی نشان میدهد که از هر سیزده ازدواج در آمریکا، یکی به مرحله طلاق کشیده میشود و همین امر باعث میشود که کودکان را ناپدیری ها و

ص: 23

1- رادیو جمهوری اسلامی ایران 68.6.7

2- روزنامه جمهوری اسلامی 68.6.26

نامادری ها آزار دهند حتی به دست آنها کشته شوند. (1)

آمارهای قطعی و مستند نشان می‌دهد که با افزایش برهنگی و بی‌حجابی در جهان طلاق و از هم گسیختگی زندگی زناشویی به طور مداوم بالا رفته است چرا که هر آنچه دیده بیند دل کند یاد و هوس های سرکش هر روز دل را به دنبال دلبری تازه می‌کشاند

اما در محیطی که حجاب و موازین دیگر اسلامی رعایت میشود دو احساسات و عشق و عواطفشان در بند یکدیگر است در بازار آزاد برهنگی که زنان به صورت کالای مشترکی در آمده اند - دیگر قداست پیمان زناشویی مفهومی ندارد و خانواده ها همچون تار عنکبوت به سرعت متلاشی میشوند و کودکان بی سرپرست می‌مانند.

4- مانع فرزندان نامشروع

31 کودکانی که در سه ماهه اخیر سال گذشته میلادی در انگلیس متولد شده اند، پدر مشخصی نداشته اند. زندگی اکثر افرادی که قبل از ازدواج با یکدیگر روابط نامشروع داشته اند در کشورهای غربی معمولاً به طلاق منجر می‌شود و در همین حال تعداد کودکانی که در خارج از زندگی زناشویی در غرب به دنیا آمده‌اند نیز روز به روز در حال افزایش است (2)

شبکه تلویزیونی سی ان ان اضافه کرد 50% کودکان در آمریکا را اطفال نامشروع تشکیل می‌دهند و شمار خانواده هایی نیز که قربانی طلاق

ص: 24

1- روزنامه کیهان 71.4.7

2- روزنامه کیهان 71.4.4

5- سلامت اقتصاد

اگر زن در محیط کار پوشیده و باحجاب باشد نظرها کمتر به طرف خود جلب میکند و چنین چشم پوشی که در اثر حجاب کامل به وجود می آید حواس و فکر مردان نامحرم را در هنگام فعالیت بیشتر متوجه وظیفه شان مینماید و در نتیجه پاکدامنی و حجاب زنان در سازمانهای دولتی و شخصی باعث دقت و سرعت در کار میگردد و این سرعت موجب تولید بیشتر و حل مشکلات جامعه و دقت نیز سبب بالارفتن کیفیت میشود و این دو اصل به رشد کمی و کیفی کمک شایانی می کند.

از آن سوزن بدحجاب با صداها حرکت زننده ی شهوت انگیز بر سر کار می آید چشمها بیشتر متوجه او میشوند و کسانی که ایمانشان به مبدأ و معاد ضعیف است به آلودگی در میافتند و از سرعت و دقت کار کاسته میشود و در نتیجه تولید اندک میگردد و کیفیت نیز پایین می آید

6- حجاب از نظر سیاسی

ستمگران و غارتگران جهان هرگاه از راه تهدید ارباب، ترور و... نتوانستند ملتی را به بند بکشند، به گسترش فحشا و منکرات می پردازند و برای دستیابی به اهداف پلیدشان با نام آزادی و دفاع از حقوق زن و تمدن عربیانی را در جامعه ترویج میکنند تا ملتها را از درون و فرهنگی بی هویت نمایند.

ص: 25

حجاب بانوان در اسلام یکی از اموری است که از وقتی استعمارگران چشم طمع به کشورهای اسلامی و غصب معادن و منابع آنها دوختند مورد حمله آنها قرار گرفت زیرا چادر و حجاب زنان مسلمان را یکی از عوامل بزرگ برای بقای استقلال شخصیت اسلامی کل جامعه مسلمانان حفظ هویت اسلامی آن دیدند و آن را مانع نفوذ سیاسی و اقتصادی خود شناختند. (1)

فرانس فانون - تحلیل گر انقلاب الجزایر - میگوید جامعه شناسان استعمار توصیه میکنند کنند که زنها را در دست بگیریم، همه چیز به دنبال آن خواهد آمد. (2)

7- ارزش واقعی زن

در واقع عفت و حیا و حجاب زن تدبیری است که او با نوعی الهام برای گرانها کردن خود و حفظ موقعیتش در برابر مرد به کار میبرد زیرا زن با هوش فطری و حس مخصوص خود درک کرده که از نظر جسمی با مرد برابر نیست و اگر بخواهد با وی پنجه نرم کند از زور بازوی مرد بر نمی آید. از طرفی زن ضعیف مرد را در همان نیازی یافته که خداوند حکیم در وجود مردان نهاده است زن خوب میدانند که خداوند او را مظهر معشوقیت قرار داده است بر همین اساس زن با عفت و حجاب بهتر می تواند مرد را مجذوب خود کند و با متانت و وقار بر احترام

ص: 26

1- قسمتی از پیام حضرت آیه الله العظمی گلپایگانی رحمه الله علیه به کنگره سراسری حجاب.

2- رساله ی نوین، ج 3، ص 49

خویش بیفزاید.

اما هنگامی که جامعه زن را با اندام عریان جستجو کند، طبیعی است که روز به روز تقاضای آرایش بیشتر و خودنمایی افزونتری را از او دارد. وقتی زن از طریق جاذبه جنسی وسیله ی تبلیغ کالا، تزیین اطاق انتظار و عاملی برای جلب جهانگردان و سیاحان و مانند اینها قرار گیرد در چنین جامعه ای شخصیت زن تا سرحد عروسک یا یک کالای بی ارزش دیگر سقوط میکند و ارزشهای والای انسانی او به کلی به دست فراموشی سپرده میشود و تنها افتخار او جوانی و زیبایی و خودنمایی اش میگردد و به این ترتیب وسیله ای برای اشباع هوسهای سرکش مستی آلوده و نابکار می شود.

در چنین جامعه ای زن چگونه میتواند با ویژگیهای اخلاقی علم و آگاهی و داناییاش جلوه کند و به مقام والایی برسد؟!

8- سدی در برابر فرهنگ مصرفی و مدپرستی

یکی از ترفندهای استعمار برای گرم کردن بازار تجارتش تولید و عرضه اجناس به شکلهای مختلف در بازار میباشد. تا به این طریق مشتری بیشتر جلب و منافع زیادی را حاصل نماید. بسیاری از مردم مخصوصاً بعضی از بانوان به محض دیدن جنس جدید در بازار تمایل به خریدن آن پیدا میکنند گرچه نمونه قدیمی از همین کالا را داشته باشند. با این که متنوع بودن اشیاء موضوعی است که هر انسانی دوست دارد، و این از فطرت و سرشت او سرچشمه میگردد همان طوری که خداوند سبحان جهان طبیعت و تمام مخلوقات عالم را بر همین اساس خلق نموده است.

ص: 27

لکن مستکبرین و افراد سودجو از این خصلت بشر سوء استفاده کرده و با

گسترش فرهنگ مصرفی و مدسازی در بین مردم دنیا مخصوصاً بعضی از بانوان می‌خواهند سود کلانی را بدست آورند.

یکی از آثار والا و ارزشمند حجاب مخصوصاً چادر از بین بردن فرهنگ مصرفی که ارمغان غرب است میباشد و باعث راکد و بی رونق شدن بازارهای رنگین آنها میشود طبق همین، اصل استکبار تلاش میکند با حیل‌های مختلف و غیر مستقیم به حجاب ضربه وارد کند، زیرا آنان می‌خواهند این سد و سنگر نرم و نخی ولی مستحکم را بشکنند تا چرخ کارخانجات، مدسازی ریسندگی و بافندگی و لباسهای رنگین زنان ساخت لوازم زینت آلات لوازم آرایش و تولیدات انواع رنگها و.... را به چرخش درآورند تا بتوانند نیازهای میلیون‌ها زن که خود استکبار باعث آن شده تأمین نمایند.

3. حجاب از نظر آیات قرآن چگونه است؟

حجاب در قرآن کریم

1. «وَقُلْ لِلْمُؤْمِنَاتِ يَغْضُضْنَ مِنْ أَبْصَارِهِنَّ وَيَحْفَظْنَ فُرُوجَهُنَّ وَلَا يُبْدِينَ زِينَتَهُنَّ إِلَّا مَا ظَهَرَ مِنْهَا وَلْيَضْرِبْنَ بِخُمُرِهِنَّ عَلَىٰ جُيُوبِهِنَّ وَلَا يُبْدِينَ زِينَتَهُنَّ إِلَّا لِبُعُولَتِهِنَّ أَوْ آبَائِهِنَّ أَوْ أَبْنَائِهِنَّ أَوْ إِخْوَانِهِنَّ أَوْ بَنِي أَخَوَاتِهِنَّ أَوْ نِسَائِهِنَّ أَوْ مَا مَلَكَتْ أَيْمَانُهُنَّ أَوْ التَّابِعِينَ غَيْرِ أُولِي الْأَرْبَةِ مِنَ الرِّجَالِ أَوْ الْوَالِدِ الَّذِي فِي بَيْتِهِنَّ لَمَّا طَرَفَهُنَّ وَلَا يَبْرُجْنَ وَلَا يَخْفَيْنَ مِنْ زِينَتِهِنَّ وَتُوبُوا إِلَى اللَّهِ جَمِيعًا أَيُّهَا الْمُؤْمِنُونَ لَعَلَّكُمْ تُفْلِحُونَ».

ص: 28

ای پیامبر (صلی الله علیه وآله وسلم) به زنان با ایمان بگو چشمهای خود را فرو گیرند (و از نگاه به مردان نامحرم بپرهیزند و دامان خود را حفظ کنند و نباید زینت خود را آشکار سازند. جز آن مقدار که طبیعتاً ظاهر است و اطراف) روسری های خود را بر سینه خود افکنند تا گردن و سینه با آن پوشانده و زینت خود را آشکار نسازند مگر برای شوهرانشان یا پدرانشان یا پدرانیشان یا پسرانشان یا پسران همسرانشان یا برادرانشان یا پسران برادرانشان یا پسران خواهرانشان یا زنان همکیشان یا کنیزانشان یا افراد سفیهی که تمایلی به زن ندارند و یا کودکانی که از امور جنسی زنان آگاه نیستند و به هنگام راه رفتن پاهای خود را به زمین نزنند تا زینت پنهانی شان دانسته شود و صدای خلخال که بر پا دارند به گوش رسد. ای مؤمنان نسبت به گناهان گذشته توبه کنید تا رستگار شوید (1)

2. «یا ایها النبی قل لزوجک و بناتک و نساء المؤمنین یدنین علیهن من جلابیبهن ذلک ادنی ان یعرفن یؤذین وکان الله غفوراً رحیماً

ای پیامبر (صلی الله علیه وآله وسلم)، به همسران و دختران و زنان مؤمنان بگو: روسری های بلند مانند چادر خود را بر خویش فروافکنند تا شناخته نشوند و مورد آزار قرار نگیرند و اگر تا کنون خطا و کوتاهی از آنان سرزده، بدانند که خداوند همواره بخشنده و مهربان است. (2)

ام سلمه یکی از زنان بزرگوار پیامبر اسلام (صلی الله علیه وآله وسلم) می گوید

هنگامی که آیه حجاب نازل شد که زنها باید روسری بلند و چادر را بر

ص: 29

1- سوره نور آیه 31

2- احزاب (33)، آیه 59

سر خویش فرو (افکنند زنان انصار از منزل بیرون آمدند در حالی که عبا و چادر مشکی بر سر داشتند.

از این حدیث چنین استفاده میشود که چادر مشکی که امروز لباس بیرون از منزل زنان با شخصیت و باتقواست در صدر اسلام هم حجاب زنان پاکدامن بوده است. (1)

نکته ها و پیام های آسمانی

اشاره

از آیه مبارکه نکته های فراوانی را میتوان استفاده نمود، اکنون به بیان نکته که شاید بتوان استفاده کرد اکتفا می.شود و این عظمت قرآن کریم است که در یک آیه با الفاظ کم و عبارت مختصر به سؤالات بسیاری پاسخ میدهد و پیامهای متعددی را به شیفتگان حقیقت ابلاغ مینماید. از جمله آن سؤالات بسیاری پاسخ میدهد و پیامهای متعددی را به شیفتگان حقیقت ابلاغ می نماید. از جمله آن سؤالات آن است که زن اولاً: در برابر نامحرم و بیرون از منزل چه چیزی سرش نماید؟ یا حجاب به (چیست و دوم آنکه چگونه سرش کند؟ و سوم آن که چرا سرش نماید؟ اینک به آن نکات لطیف و پیامهای حکیمانه توجه فرمایید.

پیام اول : حجاب به چیست؟

قرآن کریم در سوره ی نور آیه 31 فرمود:

زنها باید سر و گردن خود را با مقنعه بپوشانند ولیضربن بخمرهن علی جیوبهن) ولی در سوره ی احزاب آیه 59 میفرماید: زنها در برابر نامحرم و

ص: 30

1- تفسیر الدر المنثور، ج 5، ص 204، المنارج 22 ص 37، روح المعانی ذیل آیه مبارکه با کمی تفاوت.

بیرون از منزل چادر و یا روسریهای بلند که شبیه چادر یا کمی کوچکتر از چادر است سر نمایند. بنابراین یک آیه اصل پوشش را میفرماید و آیه دیگر چادر را بیان مینماید زیرا با سر کردن چادر زن بهتر می تواند اندام و برجستگی های خود را بپوشاند.

پیام دوم : چگونه سر کردن چادر در قرآن کریم

منظور از (یدنین نزدیک کردن جلبات (چادر) به بدن به این است که زن چادر خود را به گونه ای سر کند که چادر به راحتی از دور بدن کنار نرود چنین نباشد که به چادر جنبه تشریفاتی بدهد بطوری که در منزل در نزد نامحرم و یا در کوچه و خیابان عبور مینماید زینت و مو و اعضای بدنش نمایان شود

در حقیقت اینگونه چادر سر کردن نشانه ی نداشتن آگاهی از دین و از ضعف ایمان به روز قیامت خبر میدهد و چه زیباست بانوان عزیز و پاکدامن مقنعه ای را زیر چادر نمایند تا اگر در اثر بی توجهی چادرشان مقداری کنار رفت زینت و بدنشان نمایان نگردد.

پیام سوم : فلسفه حجاب در قرآن کریم

1. «ذلک ادنی ان یعرفن»

حجاب به خاطر آن است که زن باحجاب شناخته شود.

در صدر اسلام بعضی از زنان بی بندوبار که نسبت به پوشیدن حجاب اعتنا نمیکردند خداوند حکیم دستور داد که زنان مؤمن و پاکدامن حجاب خود را کاملاً رعایت کنند تا در بین، زنان بانوان با عفت و پاکدامن

از زنان بدحجاب و آلوده مشخص گردند در حقیقت چادر و حجاب کامل نشانه‌ی پاکدامنی ایمان سلامت روح و شخصیت والای زن می‌باشد. می‌باشد در واقع حجاب مرزی است که زنانی را که دارای هویت فرهنگی و منزلت انسانی و معنوی هستند از زنان بی‌هویت و غریزه و ناآگاه و گرفتار هوی و هوس جدا می‌سازد.

2. «فلا یؤذین»

(حجاب و چادر برای آن است که تا زنان مورد آزار و اذیت قرار نگیرند)

وقتی زن کاملاً خود را پوشاند، و با پاکدامنی در جامعه و محل تحصیل و کار ظاهر شد دیگر چشمها به طرف او خیره نخواهد شد و از خطرات در امان خواهد ماند و مردم به دیده احترام به او می‌نگرند. و اگر زن خود را نپوشاند و در اجتماع و محل کار و تحصیل با بدحجابی و برهنگی و اداء و اطوار رفت و آمد. نمود سبب جلب نظر بعضی از مردان و جوانان آلوده به خود و شنیدن حرفهای زشت و ناپسند از طرف آنها خواهد شد و گاهی هم مورد هجوم و حمله بعضی از مردان آلوده قرار خواهد گرفت. و در بعضی مواقع جان و آبروی او را از دست خواهد داد. (جهت اطلاع بیشتر به بحث عاقبت آزادی غربی و درس عبرت در همین همین کتاب کتاب ص 197 مراجعه فرمایید.

حجاب از نظر آیات قرآن چگونه است؟

ص: 32

پیام چهارم : بشارت و امید

شاید کسی در اثر نداشتن آگاهی مرتکب گناهان زیادی از جمله گرفتار گناه بدحجابی شده است و به خاطر همین گناه جامعه و جوانان بسیاری را آلوده کرده است اکنون که متوجه شده و جدانش او را زجر میدهد، و پیش خود میگوید چه کنم؟ آیا خداوند مرا میبخشد یا نه؟ در این جا خداوند مهربان میفرماید وکان الله غفوراً رحیماً»

خداوند بخشنده و مهربان است

در واقع خداوند بزرگ به بنده اش میفرماید: ای بنده گناهکارم که پشیمان شده ای و از ته دل توبه کرده ای نه تنها گناهانت را میبخشم بلکه به خاطر توبه و اعمال خیری را که انجام میدهی درهای رحمتم را برایت میگشایم.

پیام پنجم : سرچشمه رحمت و فیض

1. از اینکه فرمود یا ایها النبی (قل ای پیامبر، بگو استفاده میگردد که رسول خدا صلی الله علیه وآله واسطه فیض و رحمت بین مردم و حضرت حق تعالی است و به وسیله او دستورات الهی به ما ابلاغ می گردد.

پیام ششم : وظیفه اول مربیان جامعه

2 از اینکه در اول آیه: فرمود: قل لازواجک ای پیامبر بگو به همسرانت و بعد دختران پیامبر و زنان مؤمنان را مورد خطاب قرار داد. شاید بتوان استفاده نمود که انسانی که نقش رهبری و مربی و معلم را در جامعه به عهده دارد قبل از هر کسی باید خانواده خود را اصلاح نماید.
بر

همین اساس اول به همسران رسول گرامی اسلام (صلی الله علیه وآله وسلم) خطاب شد. (1)

پیام هفتم : محور تربیت

و نیز از قل لازواجک استفاده میشود که ما در نقش محوری و اصلی را در تربیت فرزندان دارد لذا اگر مادر با تقوی بود معنویت او معمولاً در دخترش اثر میگذارد و به خاطر همین اول همسران مورد خطاب حق تعالی قرار گرفته اند.

پیام هشتم : مریبان جامعه و همسرانشان

و همچنین (قل لازواجک) استفاده میگردد همانطوری که مردم از کسانی که نقش رهبری و هدایت جامعه را به عهده دارند انتظاراتی دارند از همسران آنان نیز توقعاتی را دارند و آن این است که بهتری الگو در جامعه باشند. بر همین اساس شاید قرآن کریم اول همسران رسول خدا (صلی الله علیه وآله وسلم) را مورد خطاب قرار داد جهت اطلاع به سوره ی احزاب آیات 28 الی 32 مراجعه فرمایید.

پیام نهم : نزدیکترین فرد به شوهر

از اینکه خداوند حکیم همسران پیامبر (صلی الله علیه وآله وسلم) را در اول آیه ذکر کرد احتمال دارد به خاطر آن باشد که زن معمولاً نزدیکترین فرد به شوهر می باشد.

ص: 34

پیام دهم : حفظ ناموس جامعه و رسالت انبیاء

شاید از قرار دادن زنان مؤمنان در کنار زنان و دختران پیامبر (صلی الله علیه وآله وسلم) بدست میآید تمام زنان مسلمان به منزله ناموس پیامبر (صلی الله علیه وآله وسلم) هستند و یکی از اهداف رسالت رسول خدا (صلی الله علیه وآله وسلم) که حفظ عفت و سوق دادن ناموس جامعه به سوی پاکدامنی بود بنابر همه مردم و مسئولین نظام وظیفه دارند به رسول گرامی اسلام (صلی الله علیه وآله وسلم) اقتداء کنند و جامعه را به سوی غیرت و پاکدامنی هدایت کنند

پوشش و رابطه اعضاء خانواده با یکدیگر از نظر قرآن کریم

اشاره

درباره ی آشکار کردن زینت برای محارم

يا ايها الذين آمنوا ليستأذنكم الذين ملكت ايمانكم والذين لم يبلغوا الحلم منكم ثلاث مرات من قبل صلوة الفجر و حين تضعون ثيابكم م الظهيرة و من بعد صلوة العشاء ثلاث عورات لكم ليس عليكم و لا عليهم جناح بعدهن طوافون عليكم بعضكم على بعض كذالك بين الله لكم الايات والله عليم حكيم.

ای کسانی که ایمان آورده اید خدمتکاران و فرزندان شما - که به حد بلوغ نرسیده اند - باید در سه وقت برای ورود به منزل محل (خواب از شما اجازه بگیرند قبل از نماز صبح نیمروز وقتی که لباسهای معمولی خود را بیرون می آورید و بعد از نماز عشاء این سه وقت مخصوص شما است ولی بعد از آن گناهی بر شما و بر آنان نیست که بدون اجازه وارد

آری، در محیط منزل افراد خانواده با هم محرم و آزاد هستند، ولی باید گفت این آزادی بدون قید و شرط نیست و نباید به نام آزادی و محرم، بودن زن و دختر جلو فرزند و برادرش با هر لباسی که دوست دارد رفت و آمد کند. (2)

رسول خدا (صلی الله علیه وآله وسلم) فرمودند: وقتی پسر و دختر به سن ده رسیدند محل خواب رختخواب آنها را از هم جدا سازید. (3)

امام صادق (علیه السلام) به یکی از خواهران محمد بن ابی عمیر فرمود: «... اذا عدت اخوتك فلا تلبسي المصبغة».

وقتی که به دیدار برادرت رفتی لباسهای رنگارنگ و تحریک آمیز بر تن نکن. (4)

مجازات افراد مزاحم

افرادی که در کوچه و خیابان مزاحم زنان میشوند به شدت باید مجازات شوند

قرآن کریم می فرماید

«لئن لم ينته المنافقون والذين في قلوبهم مرض والمرجفون في المدينة لخنربك هم ثم لا يجاورنك فيها الا قليلا»

بعد از حکم حجاب می فرماید:

ص: 36

1- نور، (24) آیهی 58.

2- جهت اطلاع بیشتر به تفسیر نمونه، ج 14، ص 548 - 537 و نیز کتاب مشکلات جنسی کودکان مراجعه فرمایید.

3- وسائل الشیعه، ج 15، ص 182، ج 14، ص 171

4- وسائل الشیعه، ج 14، ص 152.

اگر منافقان و آنانی که در دل‌هایشان بیماری است و همچنین آنها که اخبار دروغ و شایعات بی اساس را در شهر مدینه پخش میکنند، دست از کار خود بردارند تو را ای رسولم بر ضد آنان می‌شورانیم، سپس جز کوتاهی نمیتوانند در کنار تو در این شهر بمانند (1)

از نحوه بیان این آیه برمی آید که سه گروه در مدینه منوره توطئه می کردند و هر کدام به نحوی اهداف شوم خود را برای ضربه زدن به اسلام پیاده می‌ساختند.

این سه گروه عبارت بودند از:

1. منافقین

2. اراذل و اوباش

3. کسانی که به پخش شایعات در مدینه - مخصوصاً هنگامی که پیامبر (صلی الله علیه وآله وسلم) و ارتش اسلام به غزوات (جنگها) می رفتند - می پرداختند تا روحیه بازماندگان را تضعیف کنند.

خداوند سبحان دستور داد برای بقای حکومت اسلامی با شدت با آنان برخورد شود حداقل مجازات برای این افراد تبعید آنهاست تا جامعه اسلامی پاک. بماند هر چه مجازات بهتر عملی شود عفاف و پاکی بیشتری در جامعه حاکم میگردد و هرچه در مورد این گونه افراد سستی شود جرأت بیشتری برای ارتکاب گناه و ایجاد فساد پیدا میکنند و در نتیجه خطری برای حکومت اسلامی خواهند بود.

زیرا وقتی چنین افرادی در جامعه اسلامی زمینه را آماده بینند به تباهی

ص: 37

و فساد میپردازند و به تدریج انسانهای متقی و متعهد از میدان به در می روند معنویت و تقوا و اشخاص مؤمن و بزرگوار منزوی خواهند شد و زمانی که افراد صالح کنار زده شدند حکومت اسلامی پشتوانه ی اصلی خود را که حمایت مردم انقلابی و مؤمن است از دست می دهد.

حجاب در روایات

1. «علی بن ابراهیم فی تفسیره عن ابي جعفر (عليه السلام) في قوله: ولا- يبدین زینتهن الا- ما ظهر منها فهی الثیاب والكحل والخاتم و خضاب الکف والسوار والزینة ثلاث زینة للناس و زینة للمحرم و زینة للزوج، فاما زینة الناس، فقد ذکرناها، واما زینة المحرم فموضع القلادة فما فوقها ولدملج و ما دونه ولخلخال و ما اسفل منه واما زینة الزوج فالجسد كله»

امام محمد باقر (علیه السلام) در مورد آیه ی مبارک و لایبیدن زینتهن... (زنان زینت خود را آشکار نکنند مگر آنچه پیداست میفرماید زینت ظاهر عبارت است از: یکی برای همه مردم و آن همین است که گفتیم دوم زینت برای محارم است و آن جای گردنبند به بالاتر و محل بازوبند و خلخال به پایین تر است سوم زینتی است که اختصاص به شوهر دارد و آن تمام بدن زن است. (1)

2. عن ابي عبدالله (عليه السلام) قال: قلت له ما يحل الرجل ان يرى من المرأة اذا لم يكن محرما؟ قال الوجه والكفان والقدمان.

مردی میگوید: از حضرت صادق (علیه السلام) پرسیدم برای مرد نگاه کردن به

ص: 38

1- مستدرک الوسائل چاپ، قدیم، ج 2، ص 555 - بحار، ج 76، ص 101.

چه قسمت از بدن زن جایز است در صورتی که محرم او نباشد؟ امام صادق (علیه السلام) فرمود چهره دو کف دست و دو قدم (1)

آنچه استثناء شده دست و صورت بدون قصد لذت است. بلکه در رساله ی احکام فقها آمده است: «نگاه کردن به صورت و دستها اگر به قصد لذت باشد حرام است. بلکه احتیاط واجب آن است بدون قصد لذت هم نگاه نکنند و نیز نگاه کردن زن به بدن مرد بجز صورت و دستها حرام میباشد. (2)

3. اسماء دختر ابوبکر و خواهر عایشه به خانه پیامبر اکرم (ص) آمد در حالی که جامه های نازک و بدن نما پوشیده بود. رسول اکرم (صلی الله علیه وآله وسلم) روی خویش را از او برگرداند و فرمود:

یا اسماء، ان المرأة اذا بلغت المحيض لم تصلح ان یری منها الا هذا و هذا و اشار لی کفه و وجهه

ای اسماء همین که زن به حد بلوغ رسید سزاوار نیست چیزی از بدن او دیده شود مگر از میچ دست به پایین و صورتش (3)

4. عن الفضیل بن یسار قال: سألت ابا عبد الله 7 عن الذارعین من المرأة الزینة التي قال الله تبارک و تعالی و لا یبدین زینتهن الا لبعولتهن؟ قال نعم و مادون الخمار من الزینة و مادون السوارین

فضیل بن یسار میگوید از امام صادق (علیه السلام) پرسیدم: آیا آرنج زن تا میچ از قسمتهایی است که باید از غیر محارم بپوشانند؟ امام (علیه السلام) فرمود: بله،

ص: 39

1- کافی، ج 5، ص 521 .

2- رساله احکام، مسئله 2433، تحریر الوسیله، ج 2، ص 244.

3- مسئله حجاب، 34، سنن ابی داوود، ج، ص 62

آنچه زیر روسری قرار میگیرد و همچنین از محل دستبند به بالا باید پوشیده شود. (1)

5. رسول خدا (صلی الله علیه وآله وسلم) خطاب به حواء همسر عطاره می فرماید:

یا حواء، لاتبدی زینتک لغیر زوجک یا حواء، لا تحل لامرأة ان تظهر معصمها و قدمها لرجل غیر بعلها و اذا فعلت ذلك لم تزل في لعنة الله و سخطه و غضب الله علیها و لعنتها ملائكة الله و اعد لها عذابا ألیما»

ای حواء، زینت خود را برای غیر شوهرت آشکار نکن و برای زن جایز نیست مچ و پایش را برای مرد نامحرم آشکار سازد و اگر مرتکب چنین عملی شد اول اینکه خداوند سبحان همیشه او را لعنت میکند دوم اینکه دچار خشم و غضب خداوند بزرگ میشود. سوم اینکه فرشتگان الهی هم او را لعنت میکنند چهارم عذاب دردناکی برای او در روز قیامت آماده شده است (2)

یا حواء، من کانت منکن تؤمن بالله والیوم الآخر لاتجعل زینتها لغیر زوجها و لاتبدیء خمارها و معصمها و ایما امرأة جعلت شیئا من ذلك لغیر زوجها، فقد افسدت دینها و اسخطت ربها علیها

ای حواء هر زنی که به خداوند سبحان و روز قیامت ایمان دارد زینتش را برای غیر شوهرش آشکار نمیکند و همچنین موی سر و مچ خود را فاسد کرده و خداوند سبحان را نسبت به خود خشمگین کرده است. (3)

6 «عن ابی عبد الله (علیه السلام) قال : لا یصلح للمرأة المسلمة ان تلبس من الخمر

ص: 40

1- کافی، ج، 521

2- مستدرک الوسائل، ج 2، ص 549، با چاپ جدید، ج 14، ص 242.

3- همان.

امام صادق علیه السلام فرمود برای زن مسلمان جایز نیست که روسری و پیراهنی بر تن کند که بدنش را نپوشاند. (1)

نکته ها

از مجموع آیات و روایاتی که ذکر کردیم یک موضوع کلی روشن شد و آن اینکه زن باید خود را از نامحرم بپوشاند و از رفتار سخن، لباس و به طور کلی عملی که نامحرم را جلب کند بپرهیزد و نیز از لباسهای نازک استفاده نکند

از حدیث امام باقر (علیه السلام) در تفسیر آیه استفاده میشود که محارم زن ما، برادر پدر و... حق ندارند به همه جای زن بنگرند و زن نیز نباید بگذارد پایین تر از جای گردنبد و بالاتر از بازو بند و مچ پا آشکار گردد. چنین نیست که زن نزد، محرمها هر لباسی بپوشد و با هر آرایشی بیرون آید و اندام خود را بنمایاند.

طبق آماري که منتشر شده است سالانه به صدهزار کودک در انگلیس تجاوز جنسی می.شود طی یک سال گذشته 6300 نفر در این کشور مورد تجاوز قرار گرفته اند درصد زیادی از این تجاوزات را پدران انجام داده اند که ترس کودکان از پاشیده شدن کانون خانواده عامل اصلی در مخفی ماندن این موارد گزارش شده است در مواردی که اخیرا کشف شده است پدران با کمک، مادران به اطفال تجاوز کرده اند. (2)

ص: 41

1- مرحوم شیخ حر عاملی، وسائل الشیعه ج 3، ص 281.

2- روزنامه جمهوری اسلامی 68.7.2

روایاتی که به جایز بودن نگاه به دست و سورت زن نامحرم دلالت دارد، در صورتی که

:اولاً نگاه همراه با قصد لذت نباشد

:ثانیاً زن آرایش نکرده باشد.

برای روشن تر شدن موضوع به فتاوی مراجع و فقهای عالی مقام در همین کتاب در بخش دوازدهم چهاردهم و هفدهم مراجعه شود.

علت حجاب در کلام امام رضا علیه السلام

آن حضرت درباره علت حجاب فرمود:

حرم النظر الى شعور النساء... لما فيه من تهيج الرجال و ما يدعو التهيج الى الفساد والدخول فيما لا يحل...»

حرام شد نگاه به موهای زنان برای آن که اگر موهای آنها در برابر مردان نامحرم آشکار شود باعث تحریک و جلب خواهد شد. و این جلب شدن مردان به زنان فساد و بی بندوباری را به دنبال دارد و سبب می شود که مردم در کارهای حرام وارد بشوند (1)

بهترین زنان از نظر حضرت زهرا علیها السلام

قالت فاطمة (عليها السلام) خير النساء ان لا يرين الرجال ولا يراهن الرجال، فقال رسول الله صلى الله عليه و آله أنها منى

فاطمه زهرا (عليها السلام) فرمود

بهترین زنان کسانی هستند که نه آنها مردان را و نه مردان آنها را ببینند.

ص: 42

از بیان این جمله از حضرت زهرا علیها السلام رسول خدا (صلی الله علیه وآله وسلم) فرمود: فاطمه از من است. (1) گویی آنچه فاطمه بیان کند مطابق با فرمان الهی و دستور رسول خدا است.

حضرت علی (علیه السلام) فرمود: «قال لنا رسول الله (صلی الله علیه وآله وسلم) ای شیء خیر للمرأة؟ فلم یجبه احد منا فذکرت ذلك لفاطمة (علیها السلام) فقالت: ما من شیء خیر للمرأة من ان لاتری و لایراها، فذکرت ذلك لرسول الله: (صلی الله علیه وآله وسلم) فقالت صدقت أنها بضعة منی».

رسول خدا (صلی الله علیه وآله وسلم) ما از ما پرسید بهترین چیز برای زن چیست؟

هیچ کس از ما پاسخ رسول خدا (صلی الله علیه وآله وسلم) را نداد تا این که موضوع را خدمت فاطمه سلام الله علیه .گفتم حضرت در جواب فرمود: بهترین عمل برای زن آن است که نه مردی را ببیند و نه مردی او را ببیند.

من چون این سخن فاطمه (علیها السلام) را به رسول خدا (صلی الله علیه وآله وسلم) عرض کردم رسول خدا (صلی الله علیه وآله وسلم) فرمود: فاطمه، پاره تن من است. (2)

به طور کلی، زن هرگاه در مقابل نامحرم قرار میگیرد باید از هر رفتاری که نظر بیگانه را به وی جلب و او را تحریک میکند اجتناب ورزد مخصوصاً در مراکز و مکانهایی که زن و مرد با هم کار میکنند باید بیشتر مراعات نمود و سعی شود تا جایی که ضرورتی نباشد زن و مرد نامحرم در یک اتاق و بلکه یک اداره با هم کار نکنند و برای جلوگیری از این گونه امور، می توان، رئیس معاون و کارمندان این گونه مراکز را از زنان قرار داد.

ص: 43

1- مکارم الاخلاق، 233

2- مستدرک الوسائل، ج 2، ص 558، چاپ قدیم ج 14، ص 289 جدید

برای مشاغل تخصصی از زنان متخصص بهره برد یا تربیت کرد، مگر کارهایی که از عهده ی بانوان خارج باشد.

تله شیطان

رسول خدا صلی الله علیه وسلم در بیعت زنان با ایشان شرط کرد که: «ان لایحدثن مع الرجال الا ذا محرم

با مردان سخن نگویند مگر اینکه محرم شما باشند (1)

امام محمد باقر علیه السلام فرمود

محادثة النساء من مصائد الشيطان»

سخن گفتن با زن نامحرم از دامهای شیطان است (2)

رسول خدا (صلی الله علیه وآله وسلم) فرمود:

من كان يؤمن بالله واليوم الآخر، فلا يبيت في موضع يسمع نفس امرأة ليست له بمحرم

کسی که ایمان به خداوند سبحان و روز قیامت دارد شب را به صبح نمیکنند در مکانی که نفس زن نامحرم را بشنود (3)

«فیما اخذ رسول الله (صلی الله علیه وآله وسلم) البيعة النساء ان لا یحتببن ولا یقعدن مع الرجال علیه فی الخلاء». از بیعت هایی که

رسول خدا (صلی الله علیه وآله وسلم) از زنان گرفت این بود که در خلوت با مردان مسافرت و نشست و برخاست نکنند. (4)

ص: 44

1- مستدرک الوسائل، ج 2، ص 555

2- چاپ: قدیم: ج 14، ص 273 جدید

3- وسائل الشیعه، ج 14، ص 133.

4- همان

درسی بزرگ از حضرت فاطمه (سلام الله علیها)

اسماء بنت عمیس میگوید روزی حضرت فاطمه (علیها السلام) به من فرمود من از کار مردم مدینه که زنان خود را بعد از مرگ به صورت ناخوشایندی برای دفن میبرند و تنها پارچه ای بر او می افکنند که حجم بدن از پشت آن نمایان است - ناخرسندم.

من: گفتم در سرزمین حبشه چیزی دیده ام که با آن جنازه مردگان را حمل میکردند.

سپس اسماء شاخه هایی از درخت نخل را برداشت و به صورت تابوت درآورد و گفت: مردم حبشه بر روی چوب هایی اینچنین پارچه ای می افکنند و جسد را درون آن میگذارند، به گونه ای که بدن پیدا نبود

هنگامی که بانوی بزرگ اسلام آن را مشاهده کرد فرمود: بسیار خوب و عالی است و هنگامی که من از دنیا رفتم مرا با آن بردارید (1)

امام صادق (علیه السلام) فرمود:

اول من جعل له النعش فاطمة بنت محمد صلی الله علیه وآله

اولین کسی بود که در اسلام تابوت برای جنازه مطهرش قرار داده شد، حضرت زهرا (سلام الله علیها) بود. (2)

ابن عباس میگوید: وقتی حضرت فاطمه (سلام الله علیها) در اثر غصه ها و ضرب و شتم ها مریض شد به اسماء فرمود جنازه مرا طوری حمل کنید که

ص: 45

1- وسائل الشیعه، ج 2، ص 876

2- همان.

حجم بدنم پیدا باشد اسماء بن عمیس تابوتی از شاخه های درخت خرما برای آن حضرت درست کرد و این اولین تابوت در اسلام بود. وقتی حضرت زهرا (سلام الله علیها) آن را دیدند فتبسمت و ما رأيتها متبسمة الا یومئذ حملناها فدفناها لیلا لبخندی زد که بعد از رحلت رسول خدا (صلی الله علیه وآله وسلم) تا آن روز او را چنین خوشحال ندیده بودیم. سپس جنازه مطهرش را شبانه حمل و دفن نمودیم.

گفتاری از دختر عالی مقام حضرت امیر المؤمنین (علیه السلام)

حضرت زینب (سلام الله علیها) در شام خطاب به یزید (لعنة الله علیه) فرمود:

امن العدل یابن الطلقاء تخدیرك حرائك و امائك و سوقك بنات رسول الله سبایا قد هتكت ستورهن و ابدیت و جوههن، تحلو بهن الاعداء من بلد الی بلد و یستشرفهن اهل المناهل و المناقل و یتصفح و جوههن القریب و البعید والدنی والشریف؟ (1)

ای پسر آن کسی که جد من اسیرش کرد و سپس آزادش فرمود: آیا این عدالت است که زنان و کنیزان خود را در پناه پرده و مکان مناسب قرار دهی؛ ولی دختران رسول خدا (صلی الله علیه وآله وسلم) را در حال اسیری به این سوی و آن سوی بکشانی و پرده و پوشش آنها را از بین ببری و چهره هایشان را نمایان کنی و دشمنان آنها را شهر به شهر ببرند و بومی و غریب به آنها چشم بدوزند و دور و نزدیک پست و شریف صورتهای آنها را ببینند؟!

شگفتا حضرت زینب (سلام الله علیها) در میان آن همه مصایب کمر شکن که

ص: 46

دید، به نداشتن حجاب اشاره میکند و آنچه او را زجر میدهد و دلش را میگدازد ناپوشیدگی چهره ی آنان و نگاه نامحرمان به ایشان است.

ام کلثوم نیز خطاب به شمر: گفت: «اذا دخلت بنا البلد فاحملنا في درب قليل النظارة وتقدم اليهم ان يخرجوا هذه الرؤوس من بين المحامل و ينحونا عنها فقد خزينا من كثره النظر اليها ونحن في هذه الحال

هنگامی که ما را به شهر شام بردی از دری وارد کن که کمتر تماشاگر آنجا باشند تا به ما کمتر بنگرند و بگو تا این سرهای شهداء» را از بین کجاوه ها بیرون ببرند تا مردم متوجه سر ما نشوند و به ما نظر نیفکنند. زیرا ما در اثر نگاه نامحرم بسیار رنج و عذاب کشیدیم. (1)

درسی از دخترکی و الامقام

بعد از آنکه سالار شهیدان (علیه السلام) و اصحاب باوفایش به شهادت رسیدند، دشمن پلید به خیمه های اهل بیت امام حسین (علیه السلام) حمله کرد و آنها را از هم درید و به آتش کشید و خانواده ی آن حضرت را مورد ضرب و جرح قرار داد تا جایی که چادر و زینت همسر دختران امام حسین (علیه السلام) را ربودند بعد از این حادثه و مصیبت، بزرگ دختر امام حسین (علیه السلام) به بالای سر پدر بزرگوار خود آمد و به درد دل پرداخت و خطاب به سیدالشهداء (علیه السلام): گفت «يا ابتا انظر رؤسنا المكشفة والى اكبانا الملتهفة والى عمتي المضروبة».

پدر جان بنگر که دشمن چه بر سر ما آورده سرهایمان برهنه و بدون پوشش مانده است جگرهایمان آتش گرفته و عمه ام زینب علیها السلام را

ص: 47

دخترک امام حسین (علیه السلام) با اینکه شهادت پدر گرانقدر و عموی بزرگوارش حضرت ابوالفضل (علیه السلام) و برادرانش و... اسیری در دست دشمنانی مثل عمر بن سعد، شمر و هزاران جنایتکار و درنده ی دیگر، اهانت و ضرب و جرح آنها به آتش کشیدن خیمه ها و به سرقت رفتن اموال تشنگی گرسنگی و صداها مصایب دیگر جگر او را آتش میزند و سراسر وجودش را به درد می آورد. چیزی که بسیار پراهمیت تر است و به ساحت مقدس امام حسین (علیه السلام) از آن شکوه میکند، برهنه شدن سر اوست.

معنای حجاب در کلام رهبر عظیم الشان انقلاب

اشاره

مساله ی حجاب به معنای منزوی کردن زن نیست. اگر کسی چنین برداشتی از حجاب داشته، باشد این یک برداشت کاملاً غلط است. مساله ی حجاب به معنای جلوگیری از اختلاط و آمیزش بی قید و شرط زن و مرد در جامعه است زیرا آمیزش و اختلاط بی قید و شرط هم به ضرر جامعه و هم به ضرر زن و مرد به خصوص به ضرر زن است (2)

5. سن لازم برای زن جهت رعایت مسائل حجاب و عفت از چند سالگی میباشد؟

1. الصادق علیه السلام: حد بلوغ المرأة تسع سنين». (3)

ص: 48

1- سید رضی بن بنی، قزوینی، تظلم الزهراء.

2- فرهنگ و تهاجم فرهنگی، ص 254.

3- الخصال، ج 2، ص 421؛ وسائل الشیعه، ج 20، ص 204؛ مستدرک الوسائل، ج 1، ص 86 بحار الانوار، ج 100، ص 162

حضرت امام صادق (علیه السلام) فرمود: سن بلوغ (وتکلیف) زن نه سال است

2. سأل الصادق (علیه السلام) أحد من أصحابه عن جویریة لیس بینی و بینها محرم تغشانی، فأحملها فاقبلها؟ فقال: «إذا أتى علیه ست سنین فلا تضعها علی حجرک». (1)

یکی از اصحاب امام صادق (علیه السلام) از وی سؤال کرد: دختر کوچکی هست که برایم محرم، نیست وقتی نزد میآید او را بغل میکنم و میبوسم؟ حضرت در جواب فرمود: «هرگاه شش ساله شد او را بر روی دامنت قرار نده

3. عن الصادق علیه السلام: «إذا بلغت الجارية الحرة ست سنین فلا ینبغی لك أن تقبلها» (2)

حضرت امام صادق (علیه السلام) فرمود: هرگاه دختر آزاد (یعنی غیر کنیز به شش سالگی رسید جایز نیست نامحرم او را ببوسد.

4. ان بعض بنی هاشم دعا الرضا (علیه السلام) مع جماعة من أهله، فأتی بصیبة له، فأدناها أهل المجلس جميعا الیهم فلما دند منه سأل عن سنها؛ فقیل: خمس، فنحاهها عنه. (3)

نقل است که بعضی از بنی هاشم امام رضا (علیه السلام) را به همراه جماعتی به مجلسی دعوت کردند یکی از اصحاب به همراه خودش دختر کوچکی را

ص: 49

1- الکافی، ج 5، ص 533؛ وسائل الشیعه، ج 25، ص 229

2- الکافی، ج 5، ص 533؛ وسائل الشیعه، ج 20، ص 235.

3- الکافی، ج 5، ص 533؛ وسائل الشیعه، ج 25، ص 235.

هم به مجلس آورد و اهل مجلس همگی او را به طرف خود خواندند (و نوازش نمودند)، وقتی نزدیک امام رضا (علیه السلام) شد، امام پرسید: «سن این بچه چقدر است؟ گفتند پنج سال اما او را از خودش دور نمود.»

5. عن الصادق عليه : «اذا بلغت الجارية ست سنين فلا يقبلها الغلام و الغلام لا يقبل المرأة اذا جاز سبع سنين».(1)

حضرت امام صادق (علیه السلام) فرمود: وقتی دختر شش ساله شد نامحرم نباید او را ببوسد و پسر هم وقتی هفت ساله شد نباید زن نامحرمی را ببوسد

6. كان أبو الحسن الماضي (عليه السلام) عند محمد بن ابراهيم والي مكة - و هو زوج فاطمة بنت أبي عبدالله (عليه السلام) و كانت لمحمد بن ابراهيم بنت يلبسها الثياب، و تجيء الى الرجل، فيأخذها و يضمها، اليه، فلما تناهت الى أبي الحسن (عليه السلام) أمسكها بيديه ممدوتين و قال: «اذا أتت على الجارية ست سنين لم يجز أن يقبلها رجل ليست هي بمحرم له ولا يضمها اليه».(2)

نقل است که روزی امام کاظم (علیه السلام) در نزد محمد بن ابراهیم (والی مکه، و داماد امام صادق (علیه السلام))، بود محمد بن ابراهیم دختری در خانه داشت که لباسهایش را پوشاند و او را نزد میهمانان، آورد مردی از میهمانان او را بغل نمود، وقتی نزد امام کاظم، (علیه السلام) آمد، امام او را گرفت و روبروی خودش با دو دست نگه داشت و فرمود: «هرگاه دختر شش ساله شد جایز نیست مرد نامحرم او را ببوسد و یا بغل کند

ص: 50

1- الفقيه، ج 3، ص 437 وسائل الشیعه، ج 20، ص 230؛ بحار الانوار، ج 101، ص 96.

2- التهذيب، ج 7، ص 461؛ وسائل الشیعه، ج 20، ص 230.

سن لازم برای مردان نامحرم در رعایت مسائل حجاب و عفت

7. عن الرضا (عليه السلام) الا تعطي المرأة رأسها من الغلام حتى يبلغ الغلام (1)

حضرت امام رضا (عليه السلام) فرمود: «تا پسر به سن بلوغ نرسیده، پوشاندن موی سر برای زنان نامحرم از آنان واجب نیست

سنی که در آن سن باید رختخواب دختر و پسر را از هم جدا کرد

8. عن رسول الله صلى الله عليه وآله وسلم: الصبي و الصبية، والصبي و الصبية، و الصبية و الصبية، يفرق بينهم في المضاجع لعشر سنين».

(2)

رسول خدا (صلى الله عليه وآله وسلم) فرمود: «پسر با پسر با دختر و دختر با دختر، وقتی به ده سالگی رسیدند حتما باید خوابگاه و رختخواب آنان از هم جدا شوند.

6. بهترین وسیله برای حجاب چیست؟

اشاره

حجاب یکی از ضروریات دین مقدس اسلام است. اگر کسی منکر یکی از ضروریات دین شود در صورتی که انکار او به انکار خداوند سبحان و رسول مکرم اسلام (صلى الله عليه وآله وسلم) بازگردد و کافر است. (3)

آنچه در مورد حجاب باید مد نظر قرار گیرد این است که زن با پوشش هم خود را از خطر مصون میدارد و هم جامعه را از فساد نجات می بخشد. زیرا بی حجابی و بدحجابی باعث تحریک جوانان شده، در نتیجه فجایع

ص: 51

1- قرب الاسناد، ص 175؛ وسائل الشیعه، ج 2، ص 239؛ بحار الأنوار، ج 101، ص 35.

2- مکارم الأخلاق، ص 223؛ الفقیه، ج 3، ص 436 وسائل الشیعه، ج 25، ص 231؛ وج 21، ص 460؛ بحار الأنوار، ج 101، ص 96.

3- برای اطلاع بیشتر به بخش دوازدهم بحث حجاب و نگاه در همین کتاب و رساله عملیه مراجع مراجعه فرمایید.

ناخوشایندی به وجود می آورد پس زن ضمن حفظ حجاب، باید از هرگونه حرکت تحریک آمیز که موجب توجه بیگانه گردد، اجتناب کند.

در اینجا این سؤال مطرح میشود که بهترین نوع حجاب در چیست؟

بهترین وسیله برای پوشش و مستور بودن زن از نامحرم، چادر است. طوری که رهبر معظم انقلاب فرمود

چادر بهترین نوع حجاب و نشانه ی ملی ماست (1)

و نیز فرمود چادر لباس ملی و اسلامی مورد علاقه زنان مسلمان ایران است. (2)

اگرچه مانتو و مانند آن در صورتی که دوخت مدل و رنگ آن مناسب باشد و تحریک کننده نباشد و نمایان بودن صورت زن موجب جلب توجه دیگران نگردد و سیمای او بدون آرایش، باشد اشکال ندارد با این حال معایبی دارد که عبارتند از:

1. مانتو و امثال آن برجستگیهای بدن را نمایان میسازد و این خود خلاف عفت و وقار زن است و شایسته ی مقام زن مسلمان نیست که چنین لباسهایی بپوشد و در شأن مرد مسلمان هم نیست که همسر و خواهرش را آزاد گذارد تا چنین در انظار مردم ظاهر شوند

2 در قرآن و روایات معصومین علیهم السلام اصلی کلی و تغییر ناپذیری وجود دارد که زن نباید لباس محرک و شهوت انگیز بپوشد در حالی که مانتو... چنین نیست مانتو و لباسهایی مانند آن سبب توجه

ص: 52

1- روزنامه جمهوری اسلامی 68.10.28 فرهنگ و تهاجم فرهنگی ص 261

2- روزنامه جمهوری اسلامی 73.7.21

بیشتر نامحرمان میگردند و نگاههای هرزگان را بیشتر به فرد جلب میکنند. چه بسا امکان دارد خانمی با پوشیدن مانتو هدفی نداشته باشد و زنی با شخصیت و قابل احترام هم هست لکن بعضی از جوانان اهداف پلیدی دارند و جلوی چشمان آنها را نمیتوان گرفت روی همین اساس یکی از امتیازات چادر آن است که جلوی چشمهای آلوده را بگیرد

3. در مواقع باد و طوفان و تصادف و... کسانی که از مانتو استفاده میکنند بیشتر در معرض نمایان شدن بدنشان قرار میگیرند در حالی که در چادر این موضوع کمتر است

4. با پوشیدن مانتو بدن پوشیده میماند اما مانند اما صورت کاملاً آشکار است و در این حال اگر سیمای زن زیبا باشد یا به آرایش آراسته شده باشد و یا به دلیل دیگر چهره ی او نظر نامحرمان را جلب نماید پوشیدن چنین لباسی بر زن جایز نیست (1)

5. هرگاه پوشیدن مانتو و آشکار شدن صورت سبب گناه دیگری یا فتنه برای خود زن شود پوشاندن صورت واجب است در حقیقت پوشیدن مانتو با وجود آشکار بودن صورت نمی تواند پوشش اسلامی باشد.

چرا چادر حجاب برتر؟

اشاره

1. قرآن کریم «یا ایها النبی قل لازواجک و بناتک و نساء المؤمنین یدنین علیهن من جلابیبهن ذلک ادنی ان یعرفن فلا یؤذین و کان الله

ص: 53

1- به فتاوی مراجع در این کتاب در بخش دوازدهم چهاردهم و هفدهم مراجعه فرمایید.

ای پیامبر به همسران و دختران و زنان مؤمن بگو جلبابها روسریهای بلند چادر خود را بر خویش افکنده تا شناخته نشوند و مورد آزار و قرار نگیرند خداوند همواره بخشنده و پررحمت است. (1)

در اینکه منظور از جلبات در این آیه چیست مفسران و اهل لغت معانی مختلفی ذکر کرده اند از جمله

1. مقنعه.

2. هر لباسی که سرتاپا را بپوشاند.

3. هر لباسی که زنان روی لباسهای خود بپوشند

4. هر پوششی مثل عبا و غیر آن

5 ملحفه (چادر)

6. لباسی که بزرگتر از روسری و کوچکتر از ردا باشد.

7. روسری بزرگ که سر و صورت را هنگام خروج از منزل میپوشاند. (2)

قدر مشترک این معانی پوششی است که از روسری بزرگتر و از عبای زنانه کوچکتر است و این پوشش به چادر شباهت نزدیکتری دارد والقواعد من النساء اللاتی لا یرجون نکاحا فلیس علیهن جتاح ان یضعن ثیابهن غیر متبرجات بزینة و ان یرجعن خیر لهن واللہ سمیع علیم

زنان سالخورده ای که امیدی به ازدواج ندارند می توانند لباسهای فوقانی «مانند چادر را که معمولاً زن مسلمان با آنها خود را می پوشاند کنار

ص: 54

1- احزاب آیه 59

2- تفسیر روح المعانی ج 2 ص 82 تفسیر مجمع البیان ج 4، ص 369 مصباح المنیر، مفردات راغب.

بگذارند به شرط آنکه با آرایش ظاهر نشوند هر چند اگر پاکدامنی پیشه سازند و خود را بپوشانند برای آنها بهتر است و خداوند شنوا و داناست. (1)

آیه فوق از نپوشیدن لباسهای رو تعبیر بکنار گذاشتن نموده است و این تعبیر نسبت به چادر بهتر از پوششهای دیگر میباشد.

به علاوه جاییکه قرآن کریم به زنانی که سالخورده و امید به ازدواج ندارند تأکید بر نفی آرایش و توصیه به داشتن عفت مینماید آیا می توان به زنان و دختران جوان با لباسهای رنگارنگ اگر چه خودشان را پوشانده باشند اجازه خروج داد؟!

2. اصل و قاعده ای کلی

خداوند سبحان خطاب به زنان پیامبر (صلی الله علیه وآله وسلم) می فرماید

یا نساء النبی کاحد من النساء ان اتقین فلا تخضعن بالقول فیطمع الذی فی قلبه مرض وقلن قولا معروفا وقرن فی بیوتکن ولا تبرجن تبرج الجاهلیة الاولى واقمن الصلوة و اتین الزکوة و اطعن الله ورسوله (2)

ای همسران پیامبر شما همچون دیگر زنان نیستند اگر تقوا پیشه کنید پس به گونه ای هوس انگیز سخن نگوئید که بیماردلان در شما طمع کنند. سخن شایسته بگوئید در خانه های خود بمانید و همچون جاهلیت نخستین که اندام و وسایل زینت خود را در معرض تماشای دیگران قرار می دادند در میان مردم ظاهر نشوید و نماز را بپا دارید و زکات بپردازید و از خدا و رسولش اطاعت کنید.

ص: 55

1- نور، آیه 60

2- احزاب آیه 32 و 33

ولا- یضربن بارجلهن لیعلم ما یخفین من زینتهن ای رسول ما به زنان بگو پاهایشان را به زمین نکوبند تا زینت پنهانشان دانسته شود و (صدای خلخال که به پا دارند به گوش برسد). (1)

امام جعفر صادق (علیه السلام) می فرماید: «لیس للنساء من سروات الطریق شیء ولكنما تمشی فی جانب الحایط والطریق»

زنان از وسط راه عبور نکنند بلکه از کنار دیوار یا کنار مسیر پیاده رو حرکت کنند. (2)

حضرت علی (علیه السلام) زنان مسلمان را نهی کرد از این که موها را به شکلی برجسته پشت سر جمع کنند یا دست خود را به گونه ای رنگ کنند که حالت و نقش و نگار داشته باشد و در پیش نامحرمان جلب نظر کند. (3)

امام صادق (علیه السلام) می فرماید:

خداوند سبحان به یکی از پیامبران وحی کرد که به مؤمنان بگو در لباس، آداب و رسوم دشمنان خدا را سرمشق خود قرار ندهید. اگر چنین کنید شما هم مانند آنها جزء دشمنان خداوند محسوب می شوید. (4)

رسول خدا (صلی الله علیه وآله وسلم) خطاب به زنی به نام حولاء فرمود

یا حولاء لاتحل لامراء ان تظهر معصمها وقدمها لرجل غیر بعلها واذا فعلت ذلك لم تزل فی اللعنة الله و سخطه و غضب الله علیها و لعنتها ملائكة الله واعد لها عذابا ألیما».

ص: 56

1- نور آیه ی 31

2- کافی ج 5 ص 518

3- وسائل الشیعه: ج 4، ص 134.

4- وسائل الشیعه، ج 3، ص 279

ای حولاء جایز نیست زن مچ دست و قدمها و پاهای خود را برای مردان غیر از شوهرش آشکار کند و اگر مرتکب چنین گناهی شد، همیشه مورد لعن و غضب خداوند و فرشتگان الهی است و عذاب دردناکی برای او آماده شده است. (1)

یا حولاء، لاتحل لامرأة ان تدخل بیتها من قد بلغ و لاتتملاً عینها منه و لا عینه منها ولا لها تأکل معه ولا تشرب الا ان یکون محرماً علیها...»

ای حولاء (علیه السلام) جایز نیست که، زن نوجوان نامحرمی را که به حد بلوغ رسیده به داخل منزلش راه دهد و باید که مواظب چشمش باشد تا نگاه بد به او نکند و نیز آن نوجوان نگاه نامشروع به آن زن نکند. بر زن جایز نیست با او غذا بخورد یا چیزی بیاشامد مگر آنکه محرّمش باشد. (2)

عن أبي الحسن الرضا (عليه السلام) أن بعض بنی هاشم دعاه مع جماعة من أهله فاتی بصیبة له فأدناها أهل المجلس جميعاً اليهم فلما دنت من سأل فقیل : خمس فتحاها عنه

زمانی چند تن از بنی هاشم امام رضا (علیه السلام) را به مهمانی دعوت نمودند. در خانواده آنها دختر کوچکی حضور داشت و حضار یکی یکی دختر را مورد نوازش قرار دادند تا رسید به امام رضا علیه السلام حضرت پرسید این دختر چند سال دارد؟ گفته شد پنج سال بعد به اشاره ی (امام او را از محضر امام (علیه السلام) دور کردند. (3)

ص: 57

1- مستدرک الوسائل: ج 2، ص 548 چاپ، قدیم ج 14، ص 247 - 238 چاپ جدید.

2- همان مدرک

3- کافی: ج 5، ص 533.

3. رفتار امامان معصوم علیهم السلام

به راستی آیا آمدن حضرت زهرا (علیها السلام) با چادر به مسجد در حالی که صورت خویش را هم پوشانده بود و آن خطبه جامع و کامل که خود یک دوره معارف اسلامی است ایراد کردند برای ما دلیل و حجت بر برتری چادر نیست؟! آیا نباید زنان مسلمان حجاب آن بزرگوار را بهترین پوشش به شمار آورند و مردان آنان را با تمام توان در اقتدا کردن به او تشویق نمایند (1)

4. شرایط زمان

اشاره

امروز دشمنان اسلام از راه های مختلف در صدد هستند تا اینکه زشتی محرمات و معاصی و منزلت، حیا، عفت و چادر را از بین ببرند از همین رو به شیوه های مختلف در اذهان جوانان القا میکنند که ارزش شخصیت و تمدن در لباسهای آنچنانی است. در چنین موقعیتی باید زنان و دختران مسلمان هوشیار باشند و با پوشش مناسب و شایسته ی خویش پاسخ دندان شکنی به این خودباختگان بدهند و دیگران را نیز به پوشش برتر تشویق نمایند.

سؤال در این زمان روزگار به گونه ای است که سختگیری در حجاب هیچ لزومی ندارد.

جواب همیشه نباید به جوانب سختی مسائل توجه کرد. ما باید بکوشیم به آن مسائلی که دشمن را به وحشت می اندازد حساس باشیم و

ص: 58

1- مرحوم طبرسی در احتجاج میفرماید وقتی ابوبکر و عمر تصمیم بر گرفتن فدک از حضرت فاطمه علیهما السلام کردند آن حضرت مقنعه و چادر پوشیدند در حالی که تمام بدنش را پوشانیده بود از منزل برای سخنرانی خارج شد.

آنها را تقویت کنیم که چادر یکی از آنهاست. (1)

راستی با این سهل انگاریها و اشکال تراشیها چند درصد از این خانمها خود را اصلاح کردهاند و بر یک حد معین از حجاب باقی مانده اند؟ این سخنان راه سوء استفاده را برایشان باز گذاشته و روز به روز بر جسارت و ابتذالشان افزوده است. و در اثر همین کلمات و نداشتن آگاهی کامل و ضعف ایمان و طعن دختران ناآگاه بعضی از دختران چادری به غیر چادر رو آورده اند در حالیکه مادرانشان چادری و مؤمن هستند.

فرانتس فانون در مورد الجزایر میگوید

هر چادری که دور انداخته میشود افق جدیدی را که برای استعمار ممنوع بوده در برابر او میگشاید (2)

باید بدانیم دشمن به هیچ نوع پوششی - خواه چادر باشد و خواه مانتو و روسری و... - تمایل ندارد. آنچه او میخواهد بی حجایی و به ابتذال کشیدن جامعه و به دنبال آن تسلط بر کشور میباشد.

افراد بی بندوبار وقتی از ما خشنود میشوند که همان وضع طاغوت و بدتر از آن را به وجود آورند زیرا وقتی دل سیاه و ظلمانی شود احکام اسلام که سراسر نور است در آن جای نمیگیرد.

خداوند سبحان خطاب به پیامبر اکرم (صلی الله علیه وآله وسلم) می فرماید:

ولن ترضی عنک الیهود والنصارى حتى تتبع ملتهم قل ان هدی هو الهدی.

ص: 59

1- جهت اطلاع به سندی از خاندان پهلوی در بخش نوزدهم همین کتاب مراجعه فرماید.

2- رساله نوین ج 3، ص 50

یهود و نصارا هرگز از تو راضی نخواهند شد تا بطور کامل تسلیم خواسته های نادرست آنها شوی و از آیین تحریف شده آنان پیروی کنی. پیامبر، بگو راه خداوند فقط راه راست و حق است.» (1)

آیا چادر مانع فعالیت بانوان است؟

ماشین و صنعت با توجه به عصر چادر برای بانوان جهت فعالیت روزانه در محیط کار کمی ایجاد مشکل میکند؟ اولاً باید توجه داشت که بیشتر چیزهایی که بشر مورد استفاده قرار میدهد بدون زحمت نیست حتی غذا خوردن و نوشیدن آب ولی برای منافع عظیمی که دارد آن زحمت را تحمل میکند

:ثانیا بانوان نیز میتوانند از چادری استفاده کنند که رفت و آمد به محل کار برای آنان سختی به بار نیاورد و چه بانوان شاغلی که همچون نمایندگان مجلس خبرنگاران گویندگان تلویزیون و زنان کشاورز و روستایی مخصوصاً آنها که در شالیزارها میباشند با چادر مشغول فعالیت روزانه هستند بدون اینکه مزاحمتی برای ایشان ایجاد کند حتی در بعضی از موارد بیشتر از مردان کار میکنند

7. بدحجابی و آرایش زنان چیست؟

اشاره

یکی از مهمترین فسادهای شایع امروز در میان مردم مسلمان، پیروی از فرهنگ غرب و فاصله گرفتن از فرهنگ پاک و ارزشمند دین مقدس اسلام است.

به طوری که مرد و زن مسلمان با نادیده گرفتن اصالت دینی و ارزشهای

ص: 60

فرهنگی خود رفتارهای اجتماعی خود را با انسانهای گمراه دنیا تطبیق داده و حتی در نوع لباس پوشیدن و رنگ لباس و مو و امثال آن از آنها پیروی میکنند.

هنگامی که از نزدیک با دختران مسلمان سخن میگوئیم به خوبی درک میکنیم که همه دارای قلبهایی پر از احساسات، شور و شوق و امید هستند، وجودی مملو از محبت اهل بیت (صلی الله علیه وآله وسلم) داشته و ارادت شدیدی نسبت به حضرت فاطمه زهرا علیها السلام و فرزندان پاک و طاهر آن حضرت دارند اما به جهت عدم تفکر و تفحص جدی در مسائل دینی و اعتقادی خود، گرفتار موج دریایی طوفانی دنیای امروز شده اند. برخی از آنها از نوع رنگ لباسی که به تن دارند اظهار نفرت شدیدی میکنند اما در عین حال آن لباس را میپوشند و میگویند؛ چه کنیم جامعه این طور می پسندد؟!!

انصافاً شیطان چگونه در بین ما مسلمانان نفوذ کرده که استقلال فکری ما را از ما گرفته و حواس ظاهری ما را کاملاً معطوف جو حاکم در دنیا نموده است در حالی که ائمه اطهار علیهم السلام فرموده: اند اگر خودتان را شبیه قومی کنید شما نیز از آنها خواهید بود (1) یعنی اگر آنها کافر باشند شما نیز کافرید.

این چه دردی است که اسوه حسنه ی خویش را فراموش کرده ایم اسوه ای که مادر شیعیان و درمان دردهای کهنه ی درماندگان است، او که کوثر عالم هستی و مقصود آفرینش مخلوقات، است، او که نامش فاطمه سرور زنان عالم است همان بانویی که امروزه اهل سنت نیز در گرفتاریها

ص: 61

1- عن رسول الله (صلی الله علیه وآله وسلم) من تشبه بقوم فهو منهم؛ عوالی اللالی جلد 1 صفحه 165.

به او متوسل شده و نام دختر خود را فاطمه می‌گذارند. همان بانویی که مسیحیان به عظمت او پی برده و دست به دامان پی برده و دست به دامان پر از مهر و محبت او دراز نموده و با نام مقدس «فاطمه» یا «فاطمیما به آن بانوی نجات بخش انسانها توسل می‌جویند همان بانویی که امید دل‌های خسته و طیب پره‌های شکسته، است درمان درد عاشقان دلسوخته و کلید نجات رهروان خسته است، او که حقیقت قرآن است تفسیر شب قدر است (1) کوثر عالم هستی است.

و او که هیچ حاجتمندی از درب خانه اش بی‌ثمر نرفته است و امروز همه در گرد حریم او احرام عشق می‌بندند چرا باید مورد غفلت پیروانش واقع گردد؟!

چرا آنان که خود را دوستدار و شیعه آن حضرت میدانند در مسیر رضایتش حرکت نمیکنند؟

مگر حضرت فاطمه زهرا علیها السلام همان بانویی نیست که وقتی پیر مرد نابینایی درب خانه را به صدا درآورد خود را در کناری پنهان میکند و به پیامبر (صلی الله علیه وآله وسلم) میفرماید: «اگرچه او کور است و مرا نمی‌بیند اما می‌ترسم بوی مرا حس کند!» (2)

چرا ما که پیرو آن حضرت هستیم از این رفتارهای حضرت زهرا (سلام الله علیها) درس نمیگیریم؟...

آری اگرچه اجباری در دین نیست اما بانوانی که ادعا میکنند محب

ص: 62

1- بحار الانوار، جلد 43 صفحه 65؛ تفسیر فرات صفحه 581، حدیث 747 و تأویل الآیات، جلد 2، صفحه 817

2- نهج الحیة صفحه 87

فاطمه زهرا (سلام الله علیها) هستند بانوانی که قلبهایشان آکنده از عشق و ارادت است آنها که با یاد حضرت زینب آن گوهر کوثر و دختر حیدر، دیدنگانشان همواره بارانی است باید در نوع پیش و تفکر خویش تجدید نظر نموده و محبت قلبی خود را با اطاعت عملی همراه نمایند.

پیامبر اکرم (صلی الله علیه وآله وسلم) از این آرایش و بدحجابی زنان آخرالزمان به عنوان فتنه ای بزرگ یاد نموده و فرموده اند فتنه «سخت را دیدید و صبر کردید و من از فتنه ای سخت تر در آینده برای شما بیم دارم که از طرف زنان می آید، زمانی که النگوی طلا به دست نموده و زینتهای خود را به نامحرم آشکار کنند و لباسهای فاخر بپوشند و حتی توانگران را به زحمت اندازند. (1)

باید اقرار کرد که این فتنهی سخت در زمان ما به خوبی مشهود است و دختران و زنان جامعه ما نیز سخت گرفتار این دامهای شیطانی شده اند و ما مسلمانان کار را به جایی رسانده ایم که در یکی از تشرفات امام زمان ارواحنا فداه از وضعیت بدحجابی و بی توجهی زنان مسلمان و زیاد شدن فساد و فحشاء اظهار ناراحتی و دل شکستگی نموده اند! (2) آیا ناراحتی امام زمانمان برای ما اهمیت دارد؟

به راستی غیرت مردان و عفت بانوان چه شده است که ما باید در خیابان های یک کشور اسلامی آن هم کشوری که به عنوان کشور شیعه نشین و پیرو اهل بیت علیهم السلام در دنیا شناخته شده است شاهد حضور زنان

ص: 63

1- قال النبي (صلی الله علیه وآله وسلم) و ان أخوف ما أخاف علیکم فتنه السراء من قبل النساء الی آخر الحدیث نهج الفصاحة، صفحه

61 حدیث 314

2- شکوه های صاحب الزمان صفحه 56

بدحجاب و حتی بی حجاب باشیم و حتی جایگاه حجاب در میان مردم مسلمان آن چنان پائین آمده باشد که به فرموده پیامبر اکرم (صلی الله علیه وآله وسلم) مرد را برای پوشیده نگه داشتن همسرش سرزنش میکنند (1)

شاید بانوان مسلمان هنوز ارزش حجاب را به خوبی نفهمیده و یا به اهمیت آن پی نبرده اند در حالی که باید این حقیقت را فهمید که حجاب پرچم اسلام است پرچم یعنی نشانه یکی از نشانه های دین اسلام حجاب است زیرا مردم دنیا در هر منطقه ای که وارد میشوند و ببینند زنان آن منطقه حجاب دارند متوجه میشوند که آنها مسلمان هستند حجاب یک پرچم و نشان برای دین مقدس اسلام است و زنها باید بکوشند حجابی که هم مایه عفاف و پاکدامنی آنهاست و هم پرچم اسلام است را به خوبی حفظ کنند و هرکس در حفظ حجاب محکم تر باشد، در حفظ اسلام محکم تر است

برخی میگویند اگر آزادی باشد همه عادت میکنند و دیگر هیچ حساسیتی برای نگاه کردن به بی حجابها باقی نمیماند در حالی که بانوان باید بدانند که هر مخترعی که چیزی را میسازد خودش بهتر از بقیه میداند که آن شیء چه چیزهایی برایش مفید و لازم است و چه چیزهایی مضر می باشد، مثلاً کسی که یک وسیله ی نقلیه اختراع میکند خودش میگوید که این وسیله سوختش بنزین است و نمیتوان به جای بنزین در آن آب ریخت. بنابراین خالق ما انسانها که ما را خلق کرده و آگاه به همه چیز است خودش بهتر میداند که چه چیزهایی برای ما مفید و چه چیزهایی مضر

ص: 64

1- وقال (صلی الله علیه وآله وسلم): «و یعیّر الرجل علی صون النساء بشارة الاسلام صفحه 133 و الزام الناصب

است، و لذا خدای حکیم وقتی در قرآن کریم حجاب را برای زنان لازم و واجب میدانند، (1) پس نتیجه میگیریم که حجاب حتما برای بانوان بهتر است و صلاح آنها در داشتن حجاب و پوشش است.

همچنین وقتی قرآن کریم میفرماید زنان مؤمنه نباید زینتهای خود را ظاهر کنند (2) حتما این صلاح آنهاست که خالق آنها برایشان در نظر گرفته است.

اما با کمال تأسف بانوان و دختران جوان مسلمان کمتر به این مسائل اعتقادی توجه دارند و حتی به خود زحمت نمی دهند کمی در احکام و اعتقادات دین خود تحقیق کنند و آنگاه در انتخاب نوع لباس و حجاب و امثال آن، تصمیم بگیرند.

آیا زنانی که با این وضعیت در اجتماع حاضر می شوند، روایات فراوانی را که از ائمه اطهار علیهم السلام در مذمت بی حجابی و ظاهر نمودن زینتها و حتی عطر زدن در میان مردان نامحرم به ما رسیده ندیده یا نشنیده اند؟! آیا هیچ میدانند که ائمه اطهار علیهم السلام فرموده اند: زنی که خود را معطر کند و از میان مردم نامحرم عبور کند زناکار است». (3)

و فرموده اند وقتی زنی برای کسی جز شوهر خود بوی خوش به کار

ص: 65

1- یا ایها النبی قل لازواجک و بناتک و نساء المؤمنین یدنین علیهن من جلابیبهن ذلك أدنی أن یعرفن فلا یؤذن و کان الله غفورا رحیما؛ ای پیامبر به همسران و دختران و زنان مؤمنان بگو چادرهای خود را بر خویشان فرو افکنند که این کار برای اینکه شناخته نشوند و مورد آزار قرار نگیرند، بهتر است و خداوند همواره آمرزنده و رحیم است. سوره احزاب، آیه 59

2- ولا یبدین زینتهن الا ما ظهر منها... سوره نور آیه 31

3- قال النبی (صلی الله علیه وآله وسلم): (والمرأة اذا استعطرت فمرت بالمجلس فهی زانیة؛ نهج الفصاحة، صفحه 457، : حدیث

2157

به راستی وقتی بوئیدن عطر زن نامحرم این همه گناه داشته باشد و باعث ناخشنودی خدا و ائمه اطهار علیهم السلام گردد پس خدا میدانند که جرم این بد حجابیها این آرایش کردنها این مدگراییها و این ارتباطهای نامشروع تا چه حد بزرگ و سنگین است

روایات فراوانی در مورد منع آرایش و زینت نمودن زنان و پرهیز از بی حجابی نقل شده که ما تنها به یک روایت دیگر اکتفا پیامبر اکرم (صلی الله علیه وآله وسلم) می فرمایند

مثل الزافلة في الزنيد من غير أهلها كمثل ظلمه يوم القيامة لا نور لها (2) یعنی حکایت زنی که با زینت و آرایش دامن کشان از خانه ی خود بیرون می رود همچون ظلمتی است که در قیامت نوری ندارد

چه تعبیری از این سخت تر که پیامبر اکرم (صلی الله علیه وآله وسلم) یک چنین زنانی را به تاریکی و ظلمت تشبیه نموده و به ما فهمانده اند که اگرچه زرق و برق خونمایی و جلوه ظاهری این زنها در دنیا خیلی به چشم می آید ولی همین افراد در روز قیامت تاریکند به طوری که نه تنها زرق و برق بلکه هیچ گونه درخشندگی نخواهند داشت و با پرونده ی سیاهی که برای خود درست کرده اند، خود را از رحمت خدای مهربان محروم نموده اند. (3)

ص: 66

-
- 1- قال النبي (صلی الله علیه وآله وسلم) : اذا تطيبت المرأة لغير زوجها فأتما هو نار و سنا؛ نهج الفصاحة، صفحه 36، حدیث : 187 و تشبیه آن صفحه 34، حدیث 177
 - 2- همان صفحه، 562، حدیث 2721
 - 3- وارونه ها و خرافات، صفحه 324

عوامل ریشه‌های بدحجابی یا بی‌حجابی

گوهر شرم و حیا در صدف وجود زن نهفته است لذا زنان نباید از جسم و ظاهر جسمانی خود به عنوان کالایی شهوت‌انگیز استفاده کنند و چشم‌های هرزه را به خود متوجه نمایند اینکه میبینیم عده‌ای از زنان شخصیت انسانی خود را متزلزل نموده و جسم خود را به گونه‌ای شهوت‌انگیز در معرض دید دیگران قرار میدهند علل و عوامل مختلفی دارد از جمله

1. پیروی از هوی و هوسهای نفسانی

2. ضعف ایمان و واقع‌نگری

3. مردم‌آزاری و دگرآزاری

4. ارضای تمایلات جنسی و جسمانی

5. جلب توجه و کسب جایگاه

6. خودنمایی برای صید دل‌های مردان

7. علاقه به ازدواج و عدم موفقیت در آن

8. بی‌حیایی و بی‌عفتی

9. غفلت و نادانی

10. تهاجم فرهنگی

11. تبلیغات دشمنان اسلام

12. پیروی از شیطان و شیطان‌صفتان

13. عقده حقارت

14. زیبا جلوه دادن خود نزد دیگران

15. مدپرستی و اظهار غنای مالی

16. ضعف غیرت مردان

17. عملکرد دستگاه های ذیربط

18. بی توجهی خانواده ها

19. تقلید کورکورانه

20. کبر و غرور

21. دوستیهای نامطمئن

22. عدم احساس مسئولیت در حفظ ارزشها

23. عدم عزت نفس

24. غرب گرایی یا غرب زدگی

8. آیا اختلاط زن و مرد جایز است؟

یکی دیگر از فسادها و انحرافها در آخرالزمان که متأسفانه در کشور ما نیز به آن کم توجهی میشود اختلاط زن و مرد نامحرم در مکان واحد است. امروزه حتی در کلاسهای درس دانشگاه های اسلامی همچون دانشگاه های ممالک غیر اسلامی خیلی عادی دختر و پسر در یک کلاس حضور پیدا نموده، با هم سخن گفته و بنای دوستی میگذارند، در حالی که فتوای مراجع عظام ما حرمت این گونه اجتماعها و ارتباط هاست (1) و بلکه هر نوع اجتماع زن و مرد نامحرم که همراه با احتمال ریبه و فساد باشد را نیز حرام میدانند

این غفلت و بی توجهی ما در حالی است که پیامبر اکرم (صلی الله علیه وآله وسلم) با قاطعیت

ص: 68

کامل فرموده اند: «از گفتگو با زنان نامحرم بپرهیزید که مردی با زنی خلوت

نمیکند مگر اینکه قصد او میکند (1) و همچنین امام صادق (علیه السلام) فرموده اند: نگاه به نامحرم پس از نگاه تخم شهوت را در قلب می پاشد و همین موضوع برای اینکه صاحبش را در فتنه بیندازد کافی است. (2)

نیز آن حضرت میفرماید: نگاه کردن به نامحرم تیر مسمومی است از سوی شیطان و چه بسا یک نگاه که حسرت و اندوه فراوانی در پی خواهد داشت. (3)

پیامبر اکرم (صلی الله علیه وآله وسلم) میفرماید: هرکس که به خدا و قیامت ایمان دارد نباید در جایی بماند که صدای نفس زن نامحرم را بشنود! (4)

و باز آن حضرت فرموده اند هر کس که با غیر شوخی و مزاح کند خداوند متعال در قیامت در برابر کل کلمه ای که با او سخن گفته هزار سال در قیامت او را بازداشت خواهد کرد. (5)

9. ویژگی ها و امتیازات زنان در اسلام چگونه است؟

اشاره

بدون شک زن در دین مقدس اسلام از جایگاه ویژه ای برخوردار است و در صورتی که حقیقت جایگاه وجودی خویش را درک کند و در مسیری که دین و آیین الهی برای وی تدوین کرده است حرکت نماید به مقام بسیار

ص: 69

1- وقال (صلی الله علیه وآله وسلم): (ایاکم و محادثة النساء فانه لا یخلو رجل بامرہ لیس لها محرم الا هم بها)؛ نهج الفصاحة، صفحه 202، حدیث 1004

2- قال ابو عبد الله (علیه السلام): النظر (بعد النظرة تزرع في القلب الشهوة و کفی بها لصاحبها فتنه)؛ وسائل الشیعة، جلد 14 صفحه 139

3- قال الصادق (علیه السلام) (النظرة سهم من سهام ابليس مسموم و کم من نظرة اورثت حسرة طویلة)؛ وسائل 14 صفحه 138

4- قال (صلی الله علیه وآله وسلم): (من کان یؤمن بالله والیوم الآخر فلا یبیت فی موضع یسمع نفس امرأة لیست

5- وسائل الشیعة، ج 14، صفحه 143

والا- و ارزشمندی از کلمات روحی و معنوی دست می یابد. خدای حکیم مهربان زن را مربی انسانها قرار داده و از صفت ربوبیت و رحمانیت خویش به زن عنایتی خاص نموده و او را دارای قلبی پر از احساسات و عاطفه همراه با قدرت مربیگری قرار داده است. بزرگترین افتخار برای زنان این است که خدای تعالی آنها را در قالب بدن بزرگترین مخلوق خویش سیده ی زنان عالم حضرت فاطمه زهرا علیها السلام خلق نموده و آن بانوی بزرگوار و عزیز را الگو و پیشوای آنان و بلکه تمام مخلوقات قرار داده است. خدای تعالی به زن امتیازات فراوانی عطا نموده است که ما برای اینکه زنان جایگاه خویش را بهتر درک نموده و از ارزش وجودی خویش غافل نشوند در اینجا برخی از آن امتیازات را مطرح میکنیم (1)

برخی از امتیازات زنان

1. زنان زودتر از مردان به سن تکلیف میرسند و این امتیاز بزرگی از جانب خدای مهربان است و معنایش این است که خدای تعالی زودتر از مردها به آنان اجازه داده است که به خدای خویش اظهار محبت نموده و بندگی رسمی خود را آغاز نمایند
2. خدا زنان را مادر قرار داده به طوری که ارزش و اهمیت مادر در نزد فرزند جایگاه خاصی دارد و طبق روایات ارزش مادر نسبت به پدر برای فرزند بیشتر بوده و باید به او بیشتر محبت نماید
3. یکی دیگر از امتیازات زن حجاب اوست هرچیزی که گرانها و ارزشمند باشد باید از دید افراد پنهان، باشد مثلا مردم معمولا اشیاء قیمتی

ص: 70

همچون طلا- و مروارید را جلو چشم دیگران نمیگذارند بلکه آن را در صندوقچه پنهان میکنند خدای عزیز زن را به خاطر ارزشش در حجاب قرار داده است تا از چشم افراد مریض و طمع کار در امان باشند. (1)

4 زنان مظهر رحمانیت و رحیمیت پروردگارانند و لذا خدا آنها را بسیار مهربان و با عاطفه و دارای استقامت بالا در تحمل سختیهای پرورش و تربیت فرزندان قرار داده است.

5 زنان مظهر ربوبیت پروردگارانند و لذا تربیت فرزندان به عهده ی آنها قرار گرفته است و این نکته بسیار مهم است.

6. حیا و عزت نفس زن نسبت به مرد بیشتر است لذا هرگز حاضر نیست در مقابل هواهای نفسانی خود را ذلیل کند

7. کارهای سنگین جامعه مثل جنگ و کارزار به آنها واگذار نشده است و در عوض بعضی از کارهای دیگر مثل خوب همسررداری کردن را خدای تعالی به منزله ی جهاد برای آنها قرار داده و ثواب جهاد را به آنها عطا فرموده است.

8 چون قضاوت امری بسیار دشوار است و بعضی اوقات با احکام شاقه برای شخص محکوم همراه است و این امر با روحیه ی لطیف و پر محبت زنان منافات دارد، لذا خدای تعالی به زنها لطف نموده و آنها را از امر قضاوت معاف داشته است.

9. دختران چون روحیه لطیف و پراز احساسات و بی شائبه دارند امکان دارد افراد سودجو و مغرض از این روحیه دختران سوء استفاده

ص: 71

1- «فیطمع الذی فی قلبه مرض سوره احزاب، آیه 32

کرده و با کلمات خوشایند و وعده های بی محتوا و کاذب آنها را فریب دهند، لذا خداوند مهربان برای حفظ منافع دختران به آنها امر فرموده که با اذن پدر ازدواج کنند.

10. خداوند زن را نسبت به مرد، زیباتر ظریف تر و لطیف تر خلق نموده تا جاذبه ای بین زن و مرد ایجاد کند و متمم و مکمل یکدیگر گردند.

11. در ازدواج در حالی که زن و مرد هر دو بهره میبرند ولی مرد باید به زن مهریه بدهد.

12 نفقه زن که همان تأمین مسکن، لباس، غذا و سایر ضروریات زندگی است به عهده مرد گذاشته شده است تا زن با خیال راحت و آسوده زندگی کند.

13. پیشنهاد و انتخاب ازدواج با زن است لذا در عقد اول زن میگوید: زوجتک نفسی سپس مرد در پاسخ میگوید: «قبلت»

14. درحالی که قبل از اسلام و حتی در ادیات و ملل دیگر دختر هیچ حقی در ارث نداشت اما دین مقدس اسلام برای زنان نیز سهم الارث تعیین نموده است. البته اگر سهم زن نسبت به مرد نصف است به جهت این است که نفقه و مخارج زندگی زن و فرزندان و والدین به عهده ی پسر نه دختر و دختر علاوه بر اینکه هزینه اش به عهده ی شوهر است این هم عنایتی است که خدا برای او در نظر گرفته است.

15 خدای تعالی ثوابهای بی شماری برای بارداری، زایمان شیر دادن و تربیت فرزندان به زنان عنایت فرموده، است، به طوری که پیامبر اسلام (صلی الله علیه وآله وسلم) فرموده اند خدای تعالی در عوض این کارها ثواب جهاد

فی سبیل الله به زن عطا نموده و اگر زنی در این حالات بمیرد شهیده محسوب میشود (1)

16. خدای تعالی ثوابهای زیادی برای ایام عادت ماهیانه به آنها عنایت نموده است و در روایات فراوان نقل شده است که خدا در مقابل هر روزی که زن حائض است و عادت ماهیانه دارد بیش از یک سال عبادت که روزهایش روزه دار و شبهایش شب زنده دار باشد مینویسد. (2) بنابراین برخی از زنها شاید گاهی بگویند چرا ما باید این حالت را داشته باشیم در حالی که متوجه اجر و ثوابی که خدا به آنها می دهد نیستند و حتی نمیدانند که ائمه اطهار علیهم السلام فرموده اند زنی که در حالت حیض بمیرد مانند شهیده است. (3)

اینها برخی از امتیازاتی است که اسلام عزیز برای زنان قرار داده است اما متأسفانه باید اقرار کرد که در دنیای امروز اکثریت زنان نه تنها چشم بر امتیازات خود بسته و از درک حقیقت وجودی خویش غفلت نموده اند بلکه درست در خلاف مسیری که خالق آنها برایشان تعیین نموده حرکت کرده و به کلی خود را از الطاف و عنایتهای ویژه الهی جدا نموده اند. این حقیقتی است دردناک که امروزه ما شاهد آن هستیم و قرنهای پیش وجود مقدس پیامبر اکرم (صلی الله علیه وآله وسلم) و ائمه اطهار علیهم السلام سیمای وارونه زنان در

ص: 73

1- قال النبي (صلی الله علیه وآله وسلم): مهنة احداكن في بيتهما تدرک جهاد المجاهدين ان شاء الله، نهج الفصاحة، صفحه 592، حدیث 2892؛ و روایات دیگر از جمله الفقیه جلد 3 صفحه 561 مستدرک جلد 11، صفحه 24؛ بحار الانوار، جلد 100 صفحه 250؛ و روح شهید، صفحه 6967

2- حیض یوم لکن خیر من عبادت سنة صیام نهارها و قیام «لیلها مستدرک جلد 2 صفحه 41

3- من ماتت فی حیضها ماتت «شهیده، مستدرک جلد 2، صفحه 41.

آخرالزمان را توصیف نموده اند و اکنون ما در اینجا بخشی از آن احادیث و

پیشگویی های ارزشمند را نقل میکنیم تا با درایت و فهم خویش فاصله ی امروز زنان و حقیقت آنها و امتیازاتی که خدا برایشان در نظر گرفته را با هم بسنجیم.

پیامبر اکرم (صلی الله علیه وآله وسلم) می فرمایند

1. کیف بکم اذا فسدت نساؤکم و فسق شبانکم و لم تأمرو بالمعروف، بل أمرتم بالمنکر ونهیتم عن المعروف...» (1) چگونه میشود حال شما هنگامی که زنها ی شما فاسد شوند و جوانان شما به فسق و فجور بگرایند شما نیز به جای امر به معروف امر به منکر نموده و نهی از معروف نمایید معروف را منکر خیال کرده و منکر را معروف پندارید؟

در اینجا از حضرت سؤال شد: یا رسول الله! به راستی آیا چنین وضعی پیش خواهد آمد؟! حضرت فرمودند: آری و بلکه بدتر از آن پیش خواهد آمد

2. اذا شارکت النساء أزواجهن فی التجارة حرصا علی الدنيا» (2)

هنگامی که زنها برای طمع دنیا در کسب و کار و داد کار و داد و ستد همسرانشان شرکت کنند

3. یتشبه الرجال بالنساء والنساء بالرجال» (3) در آن زمان مردها خود را به صورت زن و زنها خود را به صورت مرد درمی آورند.

ص: 74

1- تحف العقول، صفحه 41، الزام الناصب، صفحه 180.

2- الامام المهدي صفحه، 219، الزام الناصب، صفحه 182

3- اعلام الوری صفحه 433، المحجة البيضاء، جلد 3، صفحه 342

4. «اذا تزيت النساء بثياب الرجال وسلب عنهن قناع الحياء» (1) در آن زمان زنها لباس مردان را بپوشند و پوشش حياء از آنها گرفته شود.

5. سيكون في آخر امتي رجال يركب نساؤهم على سروج كأشباه الرجال يركبون على المياثر حتى يأتوا أبواب المساجد نساؤهم كاسيات عاريات على رؤسهن كأسنمة البحث العجاف لا يجدن ريح الجنة فالعنوهن فانهن ملعونات». (2)

در آخر امت من مردانی پیدا میشوند که زنهایشان همچون مردها بر روی زینها سوار میشوند در آن عصر بر فراز تشکها سوار میشوند و تا در مساجد میروند زنانشان در عین لباس پوشیدن لخت و عور هستند (یعنی) لباسهای حریر و نازک و تحریک کننده میپوشند و بر سرشان چیزی همانند کوهان اشتران لاغر است یعنی موهای سرشان را در قسمت پشت سر به صورت کوهان شتر جمع میکنند، آنها عطر بهشت را نخواهند بوئید آنها را لعنت کنید زیرا آنها از رحمت خدا به دور هستند.

6. واذا رأيت المرأة تصانع زوجها على نكاح الرجال و رأيت خیر بیت یساعد النساء علی فشقهن». (3)

و هنگامی که ببینی زن از همسرش مطلع است که او با مردان نامحرم رابطه دارد ولی به روی او نمیآورد و میبینی که در بهترین خانه ها زن تشویق میشود که فسق و فجور کند

7. «وكان الزنا تمتدح به النساء والليل لا يستخفي به من الجراة

ص: 75

1- بحار الانوار، جلد 52، صفحه 236 بشارة الاسلام، صفحه 23

2- صحیح مسلم، جلد 6، صفحه 168

3- بحار الانوار جلد 52 صفحه 257؛ الزام الناصب، صفحه 183.

در آخرالزمان زنا به صورت یک فضیلت برای زن بازگو می شود و دیگر حتی منتظر نمیشوند که شب فرا رسد و تاریکی آنها را بپوشاند زیرا جرات بر خدا به حد می رسد!

8. «اذا رفعوا البنیان و شاوروا التّسوان و یكثر الاختلاط» (2)

هنگامی که ساختمانها بلند شود زنها مورد مشورت قرار بگیرند و اختلاط زن و مرد فراوان شود.

9. اذا رأیت المرأة تقهر زوجها و تعقل ما لا یشتهی و تنفق علیه من کسبها فیرضی بالدنیء من الطعام و الشراب». (3)

در آن زمان زن را بینی که با خشونت با همسرش رفتار میکند، آنچه را که شوهرش نمی خواهد انجام میدهد و از درآمد شخصی خود به شوهرش انفاق میکند و شوهرش نیز برای چیز اندکی از مال دنیا راضی شده و ناملايمات همسرش را تحمل میکند

10. «عندها امارات التّساء و مشاوره الاماء و قعود الصبیان علی المنابر و التباهی باللباس». (4)

در آخرالزمان زنها حکومت میکنند و مورد شور و مشورت واقع می شوند، کودکان بر فراز منبر نشسته، امر و نهی میکنند و آن زمان مردم با لباس ظاهری خوبه یکدیگر فخر فروخته و مباحات میکنند.

ص: 76

1- بحار الانوار، جلد 52 صفحه 257؛ بشارة الاسلام، صفحه 135.

2- بحار الانوار، جلد 52 صفحه 263؛ المهدي، صفحه 199.

3- بحار الانوار، جلد 52، صفحه 257؛ منتخب الاثر، صفحه 430

4- بشارة الاسلام، صفحه 57 الزام الناصب، صفحه 182

11. و رأيت النساء يتزوجن بالنساء و رأيت معيشة المرأة من كد فرجها و رأيت النساء يتخذن المجالس كما يتخذها الرجال». (1)

در آن زمان زنها را خواهی دید که با زنها آمیزش میکنند و زندگی و معیشت زنها با خودفروشی و از راه حرام تأمین می شود و زنان همچون مردها جلسه تشکیل میدهند

به هر حال در این زمینه روایات فراوانی از ائمه اطهار علیهم السلام در منابع متعدد روایی ما نقل گردیده که ما به همین چند روایت بسنده نمودیم و با توجه به این روایات باید اقرار کرد که علی رغم رفتارهای غیر انسانی مردم دنیا در سراسر کره ی زمین رفتار و اعمال ما مسلمانان و حتی شیعیان نیز وارونه گردیده و فسادهای آخرالزمان دامنگیر جوامع ما نیز شده است و این موضوع نیز از دید پیشوایان معصوم ما مخفی نبوده و حتی با اسم خاص از دردهایی که شیعیان و زنان ایران گرفتار آن میشوند یاد نموده اند به طوری که امام صادق (علیه السلام) در رابطه با فسادهای آخرالزمان در شهر تهران می فرماید:

تصبح طهران قصورها كقصور الجنة و نسوانها كالبحور العين، يتلبسن باللباس الكفار و يتزين بزى الجبارة، یركن السروج و لا يتمكن لأزواجهن و لا تكفى مكاسب الأزواج لهن فرّوا منها الى قلة الجبال و من الجحر الى الجحر كالثعلب بأشباهه» (2)

تهران به حدی میرسد که کاخهایش چون کاخهایش چون کاخهای

ص: 77

1- بحار الانوار، جلد 52، صفحه 256؛ الزام النصاب صفحه 183.

2- يوم الخلاص، جلد 2 صفحه 762

بهشتی شود و زنانش همچون حورالعین، باشند جامه ی کفار را بپوشند حتی خود را به شکل مستکبران درآورند بر زینها سوار شوند به همسران خود تمکین نکنند و درآمد شوهرانشان آنها را کفاف ندهد، از آنها به قله ی کوه ها فرار کنید و همانند روباهی که بچه های خود را برداشته و از لانه ای به لانه ای می گریزد، شما هم کودکان خود را برداشته و از پناهگاهی بگریزید.

در اینجا اگر امام صادق (علیه السلام) از تهران به صورت خاص نام میبرد به جهت این است که آن حضرت میدانسته اند که تهران روزی مرکز تشیع میشود و کشور ایران به عنوان کشور صاحب الزمان (علیه السلام) در تمام دنیا شناخته میشود و لذا به عنوان یک هشدار برای شیعیان خود از تهران نام میبرند و به این طریق به ما میفهمانند که اگر تمام دنیا رو به ظلم و فساد و شهوترانی پیش روند ما از ایران که مرکز تشیع است چنین توقعی نداریم و لذا فساد در این کشور اگر هم کم باشد برای ما زیاد است زیرا ما روی مردم این کشور حساب جداگانه ای باز نموده ایم.

به هر حال این دردی بسیار بزرگ است که زنان دنیا و بلکه زنان کشورهای اسلامی گرفتار آن شده‌اند و کسانی که به حقیقت میخواهند از شیعیان و پیروان اهل بیت امام باشند باید به کارنامه اخلاقی خویش نظری دیگر انداخته و در رفتارهای شخصی و اجتماعی خود تغییراتی اساسی داشته باشند.

10. حضور زنان در جایگاه مردان چگونه است؟

یکی از مشکلات اساسی برای جوامع بشری این است که زنها جایگاه

خود را به خوبی درک ننموده و بلکه به کلی از مسیری که با ساختار روحی فکری و بدنی آنها تطابق دارد خارج شده اند.

یکی از انحرافات فکری که امروزه در میان تمام مردم دنیا ترویج می شود این است که میگویند زن و مرد با یکدیگر فرقی نداشته و هر دو باید به یک اندازه در مسائل اجتماعی فرهنگی و سایر امور شرکت داشته باشند، در حالی که این سخن را نه تنها دین مقدس اسلام بلکه هیچ منطق و یا عقل سلیمی نخواهد پذیرفت. زیرا اگرچه زن و مرد هر دو انسان هستند، اما به هر حال هر کدام با توجه به نوع خلقت خویش تواناییها و استعدادهایی در حد خود دارند مثلاً خدای تعالی به زنها در تحمل دردها مریضی ها و ناهمواری های زندگی استقامت بیشتری عنایت فرموده به طوری که به جهت عاطفه و محبتی که در دل دارند درد زایمان شب بیداری شیردادن و امثال آن را برای داشتن یک فرزند سالم تحمل میکنند و نه تنها از این برنامه ها خسته نمیشوند بلکه بسیار لذت هم میبرند، اما مردها معمولاً با مختصر دردی از پای افتاده و خیلی بیشتر از زنها آه و ناله می کنند و به هیچ عنوان تحمل اینگونه کارهای زنان را ندارند. به عبارت دیگر زنها در داشتن دو صفت از مردها پیشی گرفته اند و آن دو صفت یکی عاطفه و محبت است و دیگری مربی گری و تربیت فرزند و این استعداد و توانایی وجودی زنان است از طرف دیگر مردان نیز در دو چیز از زنان پیشی گرفته اند و آن دو چیز یکی تعقل و تفکر است و دیگری قدرت و تواناییهای بدنی و لذا کارهای سخت اجتماع به مردها واگذار گردیده است. با این توصیف زن در جایگاه خود زن است و مرد در جایگاه خود

مرد است و هر دو در جایگاه، خویش انسان کامل هستند

این یک معیار و میزان عقلی و منطقی است که در سایر مخلوقات نیز قابل درک و رؤیت است به عنوان مثال اگر اسبی خیلی شیر بدهد هیچ گاه نمیگویند این اسب خیلی عالی است زیرا از اسب کسی توقع زیاد شیر دادن ندارد بلکه آنچه شایسته ی یک اسب است خوب دویدن است همان طور که از گاو کسی توقع دویدن ندارد بلکه آنچه همه از یک گاو توقع دارند خوب شیر دادن است

درخت سیب و گلابی هر دو درختاند اما این باید سیب بدهد و آن دیگری گلابی و همین طور در سایر مخلوقات از هر موجودی توقعی در شأن وجودی اش انتظار می رود.

بنابراین اگر گفته شود زن وظیفه اش تربیت فرزند است و خانه داری این همان چیزی است که خالق زن برای مخلوق خویش در نظر گرفته و بلکه این موهبتی است که خدای تعالی به زنان عنایت نموده است و این به معنای تفاوت گذاشتن بین زن و مرد و یا ضایع شدن حقوق زنان و امثال این حرفها نیست.

ما نمیدانیم که تربیت فرزند یعنی تربیت، اجتماع، تربیت فرزند یعنی تربیت انسانها تربیت فرزند یعنی مهیا نمودن بستری سالم برای حضور مردان در اجتماع و تربیت فرزند یعنی بنیان ساختاری سلامتی و سعادت تمام مردان و زنان

به راستی آیا این کاری کوچک است، ما فکر میکنیم تربیت فرزند کاری بسیار ناچیز و حاشیه ای است در حالی که تربیت صفت خدای بزرگ

ص: 80

عالم است که خود را اینگونه معرفی نموده است: «الحمد لله ربّ العالمین» (1) ستایش مخصوص خدایی است که تربیت کننده و مربی تمام عالمیان است و نیز فرموده است هر کس شخصی را زنده کند گویا همه مردم را زنده نموده است. (2)

یعنی اگر مادری یک فرزند خوب هدایت و تربیت کند گویا عالمی را زنده نموده است.

استاد عزیزم میفرمودند: «اگر حضرت آسیه همسر فرعون به عنوان یکی از زنان برگزیده عالم انتخاب شده است تنها به جهت تربیت بدنی حضرت موسی علیهم السلام بوده، است زیرا روح پیغمبر خدا که تربیت شده ی الهی است و بالاتر از این است که آسیه او را تربیت کند. بنابراین وقتی نگهداری و تربیت بدنی فرزند این همه انسان را بالا ببرد و این همه برای یک زن مفید باشد خدا میداند که تربیت روحی انسانها چقدر ارزش دارد و به همین جهت است که پیامبر اکرم (صلی الله علیه وآله وسلم) به حضرت علی (علیه السلام) فرمودند: «یا علی اگر خدا یک نفر را به دست تو هدایت و تربیت کند برای تو از تمام عالم که خورشید بر آن می تابد ارزشش بیشتر است (3)

ای وای از این همه غفلت که تمام وجود زنان امروزی را فراگرفته و این لطف بزرگی که خدا در حق آنها نموده است را فراموش کرده اند.

تربیت کار انبیاء و اولیاء، است تربیت کار قرآن است، تربیت افتخار

ص: 81

-
- 1- سوره فاتحه آیه 2
 - 2- و من أحيها فکانما أحيأ الناس جميعا؛ سوره مائده آیه 32
 - 3- قال النبی (صلی الله علیه وآله وسلم): (الان یهدی الله علی ید یک رجلا خیر مما طلعت علیه الشمس و غربت؛ نهج الفصاحة، صفحه 470 حدیث 2216؛ و بحار الانوار، جلد 32، صفحه 447

چهارده معصوم علیهما السلام است که فرموده اند: امام الأرض ربّ الأرض یعنی ائمه اطهار علیهما السلام مربی و تربیت کنندگان زمین و اهل زمین هستند، آیا میتوان از این افتخار صرف نظر کرد و آن را دست کم گرفت؟ آیا اینکه زن در کارهای سخت اجتماع وارد شود و با ارباب رجوع مرد و زن خود را درگیر کند شایسته ی اوست و یا شأن او بالاتر از این است که بخواهد با محرم و نامحرم مباحثه کند و روح لطیف خود را در کارهایی که مربوط به او نیست خسته و آزرده نماید؟

به راستی آیا هیچ گاه انسان سنگ را با مروارید و خاک را با طلا عوض میکند؟

آیا هیچ انسان عاقلی حاضر است کار الهی تربیت فرزند که در راستای هدف قرآن و انبیاء و اولیاء خداست را رها نموده و در حاشیه قرار دهد و به جای آن کارهایی که در شأن او نیست و اصلاً با آنچه خدا برای او در نظر گرفته سازگاری ندارد را انجام دهد؟

تربیت فرزند چیز کمی نیست ما آن را کوچک می پنداریم، خانه داری، کار کوچکی نیست ما حقیقت را نفهمیده ایم و شوهرداری یک هنر دقیق روانکاوانه است که هوشیاری و زیرکی زنان را میطلبد و ما این را نادیده گرفته ایم. پیامبر اکرم (صلی الله علیه وآله وسلم) فرمودند: «هر زنی که در خانه شوهر، به منظور زیباسازی چشم انداز خانه چیزی را جابه جا کند خدا به او نظر رحمت انداخته و او از عذاب در امان است».⁽¹⁾ و در احادیث فراوان دیگر وظیفه ی زن را خانه داری و شوهرداری و تربیت فرزندان دانسته و این را مایه

ص: 82

سعادت و وسیله ی رسیدن به بهشت جاودان برشمرده است. (1)

علاوه بر اینها بانوان مسلمان باید بدانند که دین مقدس اسلام به جهت ارزش والایی که برای زن در نظر گرفته است هیچ گاه حضور زنان را در جایگاه مردان تأیید ننموده و بلکه زنانی را که از جایگاه خود خارج شده و جای مردان را اشغال میکنند از رحمت خدا به دور دانسته است به عنوان نمونه در احادیث فراوانی پیامبر اکرم و ائمه اطهار علیهم السلام فرموده اند: «لن یفلح قوم ولوا أمرهم امرأة» (2) یعنی قومی که فرمانروایی آنها به دست زن سپرده شود، هرگز روی سعادت را نخواهند دید.

و فرموده اند: «لا یقدّس الله امة قادتهم امرأة» (3) امتی که زن آنها را رهبری کند هرگز نزد خدا مقدس نمی شود.

همچنین مکرّر فرموده اند: «لعن الله الرجلۃ من النساء» (4)

خداوند لعنت کند زنی را که خود را در جایگاه مرد قرار داده و شبیه مردان جلوه میکند.

به همین جهت ورود زن در اجتماع مردان به هیچ عنوان مورد تأیید خاندان عصمت و طهارت علیهم السلام نمیباشد و حتی این مسأله در نزد اهل بیت علیهم السلام آن چنان حائز اهمیت است که حتی جهاد زن را همان خانه داری و شوهرداری او دانسته اند و فرموده اند جهاد المرأة حسن التبعل (5)

ص: 83

1- همان جلد، 21 صفحه 451؛ مستدرک الوسائل، جلد 14 صفحه 254

2- صحیح بخاری جلد 9، صفحه 55؛ تحف العقول، صفحه 35 نهج الفصاحه، صفحه 529، حدیث 2551 و صفحه 485 حدیث 2294

3- صحیح مسلم جلد 9 صفحه 55 و تحف العقول، صفحه 35

4- نهج الفصاحه صفحه 474 حدیث 2232 الی 2236

5- همان صفحه، 295 حدیث 1403؛ و وسائل الشیعه جلد 20، صفحه 163.

یعنی جهاد زنان خوب شوهرداری کردن آنها میباشد. حتی ائمه اطهار علیهم السلام نمازی را که زن در خانه بخواند برایش بهتر و برتر از نماز مسجد دانسته اند و فرموده اند: «مسجد المرأة بیتها (1) و پیامبر اکرم (صلی الله علیه وآله وسلم) در احادیث فراوانی تأکید و تصریح نموده اند که زنان باید در خانه بمانند (2) و به تربیت فرزند و خانه داری و شوهرداری پردازند و صحیح نیست که آنها در اموری که مربوط به مردان جامعه است دخالت نمایند. و این صریح قرآن کریم نیز میباشد که زنها باید در خانه بمانند و خود را در اجتماع ظاهر نکنند مگر در موقع ضرورت آنجا که می فرماید: «و قرن فی بیوتکن و لاتبرجن تبرج الجاهلیة الاولى... (3) و در خانه هایتان بمانید و مانند زمان جاهلیت گذشته خودنمایی نکنید. البته در ادامه خدای تعالی تحصیل علم و حکمت حقیقی که همان قرآن تزکیه نفس اعتقادات و احکام الهی است را در خانه برای زنان لازم دانسته و میفرماید: «واذکرن ما یتلی فی بیوتکن من آیات الله والحکمة (4) و در خانه هایتان آیات خدا و حکمتی را که بر شما تلاوت میشود یاد بیاورید و تکرار کنید و خود را از طریق معارف دین و حکمتهای الهی به کمالات اخلاقی و معنوی برسانید. به همین جهت پیامبر اکرم (صلی الله علیه وآله وسلم) تحصیل علم حقیقی را برای هر مرد و زن مسلمان واجب دانسته اند (5) و امتیاز زنها در تحصیل علم این است که میتوانند در محیط

ص: 84

-
- 1- احادیث متعددی در این زمینه نقل شده از جمله نهج الفصاحة، صفحه 468، حدیث 2207 و صفحه 320، حدیث 1532 و صفحه 391، حدیث 1848
 - 2- همان صفحه 55 حدیث 282 و صفحه 66، حدیث 343
 - 3- سوره احزاب آیه 33
 - 4- سوره احزاب آیه 34
 - 5- قال النبی (صلی الله علیه وآله وسلم): طلب العلم فریضة علی کل مسلم و مسلمة اصول کافی جلد 1 صفحه 30.

آرام، منزل بدون هیچ دغدغه ای خود را به کمالات علمی و روحی برسانند و این سیره ی حضرت فاطمه زهرا(سلام الله علیها) است که در همان اول ازدواج وقتی با مولای متقیان امام علی (علیه السلام) زندگی مشترک خود را آغاز میکنند به ما اینگونه تعلیم میدهند که کارهای داخل منزل به عهده ی زنها و کارهای بیرون از منزل به عهده مردها باشد و آن حضرت هیچ گاه در اجتماع مردان داخل نشدند مگر برای ضرورتی مهم همچون دفاع از ولایت (1) آن هم با پوشش کامل و با عظمت و ابهتی خاص که زن و مرد باید از تمام حرکات و کلمات آن اسوه حسنه درس بگیرند و مخصوصا بانوان توجه داشته باشند که حضرت زهرا (سلام الله علیها) فرموده اند بهترین چیز برای زن این است که نه او مرد نامحرمی را ببیند و نه مرد نامحرمی او را ببیند و جالب اینجاست که وقتی حضرت زهرا(سلام الله علیها) این کلام درس آموز را فرمودند، پیامبر اکرم (صلی الله علیه وآله وسلم) او را تأیید نموده و فرمودند: «حقا که تو از برگزیدگان الهی و نسل انبیاء هستی (2)

بنابراین یکی از وارونه های آخرالزمان که از مهمترین انحرافات مشکل آفرین زمان ماست خارج شدن زنان از جایگاه خویش و وارد شدن آنها در جایگاه مخصوص مردان است و این کار هم مشکلات اخلاقی در پی داشته و هم مشکلات اقتصادی و دنیایی زیرا امروزه خیلی از کارفرماها به جهت اینکه زنها هم بهتر اطاعت میکنند هم جذابیت بهتری در جلب مشتری دارند و هم به حقوق و مزایای کمتری قانع هستند از آنها

ص: 85

-
- 1- بحار الانوار، جلد 29، صفحه 226؛ احتجاج طبرسی، جلد 1، صفحه 102.
 - 2- آن لاتری رجلا و لایراها رجل؛ مناقب ابن شهر آشوب جلد 37 صفحه 341؛ بحار الانوار، جلد 43، صفحه 84؛ المتقل خوارزمی، جلد 17 صفحه 80؛ و القطره جلد 1 صفحه 418

استفاده های ابزاری نموده و لذا از استخدام مردان خودداری میکنند. از این رو هم اکنون بسیاری از پستهای مملکتی و موقعیت های کاری کوچک و بزرگ در دست زنان افتاده و از آن طرف بسیاری از مردها بیکار شده اند.

خیلی ها میپرسند در زمان ظهور امام زمان ارواحنا فداه مگر چه اتفاقی می افتد که همه ی مردم ثروتمند و بی نیاز شده و دیگر فقیری پیدا نمی شود؟ در جواب باید گفت در زمان ظهور پول از آسمان نمی بارد بلکه تمام کارها تنظیم شده و هر چیزی در جای خودش قرار میگیرد و معنای اجرای عدالت هم چیزی عدالت هم چیزی جز این نیست. در دولت کریمه امام عصر (ارواحنا فداه بانوان در منزل در کمال عزت و سلامت به خانه داری و تربیت فرزند و کسب علم و دانش و معارف الهی مشغول شده و دیگر مجبور نیستند به خاطر مختصر درآمدی در کارهای مربوط به مردان وارد شوند و لذا تمام پستها و فعالیتهای اجتماعی را به مردان واگذار می کنند به همین جهت با چنین تدبیر حکیمانه ای به همراه تدابیر دیگری همچون جلوگیری از اسراف و تبذیرها و خرجهای بیهوده و استفاده صحیح از منابع طبیعی دیگر هیچ فقری در دنیا باقی نمانده و همه ی مردم بی نیاز میگردند.

به عنوان حسن ختام این بحث امیرالمؤمنین امام علی (علیه السلام) در یک کلام زیبا میفرمایند

المرأة ريحانة ليست بقهرمانه یعنی زن ريحانه و همچون گل است و اوقهرمان نیست یعنی زن لطیف است جایگاه گل در گلخانه و جایگاه زن

در خانه است زیرا زن یک وجود خشن و محکم نیست که در اصطکاک های موجود اجتماع سالم، بماند بنابراین زن سزاوار است که در کارهای مردان وارد نشود و قدر و منزلت خویش را حفظ نماید و اسوه حسنه‌ی خود را وجود مقدس حضرت زهرا (سلام الله علیها) بداند

(1)

11. وظایف زنان در دوران غیبت امام زمان (عج) چگونه است؟

اشاره

وظایف و مسئولیت هایی در دوران غیبت امام زمان (عج) بر عهده ی شیعیان قرار گرفته که برای حفظ خود و جامعه ی خود و مهیا نمودن آن، برای ظهور حضرت بقیه الله (ارواحنا فداه بسیار مفید و مؤثر است و اهمیت این وظایف به حدی است که در، روایات بسیار بر آن تأکید شده است لذا هرگاه زنان یا مردان به وظایف و مسئولیتهایی که بر عهده شان گذاشته اند عمل نمایند و پایبند به آن، باشند این اشخاص پس با ارزش تر و پراهمیت تر از مسلمانان صدر اسلام خواهند بود که محضر پیامبر اکرم (صلی الله علیه وآله وسلم) را درک کردند زیرا حضرت رسول خدا (صلی الله علیه وآله وسلم) در جمع اصحابشان فرمودند:

بعد از شما گروهی می آیند که برای یک نفر از آنان به اندازه پنجاه نفر از شما اجر و مزد منظور میگردد.

عرض کردند ای رسول خدا! ما در جنگهای «بدر» و «احد 9» و «حنین» در کنار شما بوده ایم و در راه خدا جنگها کردیم و قرآن در زمان ما نازل شد.

پیامبر (صلی الله علیه وآله وسلم) فرمود: اگر مشکلات و سختیهایی که برای آنها پیش

واله وسلم

ص: 87

1- قال الباقر علیهما السلام : ان فاطمة ضمنت لعلی علیهما السلام عمل البیت والعجین و الخبز و قم البیت

می آید و آنان در مقابل آن سختیها پایداری و مقاومت می ورزند، برای شما پیش می آمد، نمی توانستید مانند آنها پایدار و ثابت قدم باشید [\(1\)](#)

و در روایت دیگری پیامبر اکرم (صلی الله علیه وآله وسلم) به حضرت امیرالمؤمنین علی (علیه السلام) میفرمایند بزرگترین مردم از جهت، یقین افرادی هستند که در آخرالزمان آیند زیرا آنها پیامبر خدا را ندیدن و درک نکردند و همچنین حجت خدا و امام زمانشان در غیبت به سر می برد ولی آنها به خطوط نوشته شده بر کاغذ ایمان میآورند. [\(2\)](#) خلاصه در ایام غیبت و دوری از امام عصر (علیه السلام)، زنان که نیمی از جامعه را تشکیل میدهند باید نقش سازنده ای داشته باشند و بدانند که آنها نیز موظفند دوش به دوش مردان برای زمینه سازی ظهور امام زمان علیه السلام، تلاش عمیق و پی گیر و خستگی ناپذیر بنمایند.

لذا زنان ما نباید در مقابل وظایف مهم فردی و اجتماعی از خود سستی یا بی تفاوتی نشان دهند بلکه باید به وظایفی که بعضی از آنها در این نوشته آورده شده است با جدیت کامل عمل کنند و با هر فساد و تباهی مبارزه کنند و با عمل و تزکیه نفس خود را از منتظران واقعی حضرت بقیة الله ارواحنا فداه قرار دهند و بر ایمان و صراط مستقیم دین پایدار بوده و مقاومت ورزند تا مصداق کلام گوهر بار پیامبر اکرم (صلی الله علیه وآله وسلم) گردند. [\(3\)](#)

ص: 88

1- بحار الانوار، جلد 52 صفحه 130

2- بحار الانوار، جلد 52 صفحه 125

3- ملاقات بانوان با امام زمان علیهما السلام، صفحه 102

مرحوم شهید دستغیب نقل میکند که در چند سال قبل خانم محترمه و علویه ای که مداومت بر نماز جماعت مسجد جامع داشته به بنده گفت: مدت هاست که به جده ام صدیقه طاهره فاطمه زهرا علیها السلام برای نجاتم متوسل شده ام تا اینکه شب گذشته در عالم رؤیا آن حضرت را دیدم و عرض کردم بی بی ما زنان چه کنیم که اهل نجات باشیم؟

فرمود: شما زنان به شش چیز مواظبت کنید تا اهل نجات شوید و من غفلت کردم از پرسش آن شش چیز و از خواب بیدار شدم حال شما بگوئید آن شش چیز کدام است؟

بنده به نظرم رسید که در قرآن مجید سوره آخر سوره الممتحنه وظایف زنان و شروط پذیرفته شدن بیعت آنها با رسول خدا صلی الله علیه و آله وسلم را بیان فرموده است.

سپس به آیه 12 از سوره ی مزبور مراجعه نموده و شماره کردم دیدم شش چیز است به آن علویه تذکر دادم که قطعاً مراد حضرت صدیقه ی کبری علیها السلام همین شش چیز است و برای اینکه زنان مسلمان وظایف خود را بدانند آیه ی مزبور با مختصر ترجمه ای نقل میگردد.

«يا ايها النَّبِيُّ اذا جاء المؤمنات يبایعنك على أن لا یشرکن بالله شیئاً ولا یسرقن ولا یزنین ولا یقتلن أولادهن ولا یأتین بیهتان یفتینه بین ایدیهن و أرجلهن ولا یعصینک فی معروف فبایعهن واستغفر لهنّ الله ان الله غفور رحیم» (1)

ص: 89

یعنی ای پیغمبر! چون زنان مؤمنه پیش تو آیند و بخواهند که با تو بیعت کنند، باید عهد ببندند که شش چیز را ترک کنند:

1- برای خدا هیچ چیز را شریک قرار ندهند

2- هرگز از هیچ کس حتی از شوهرشان دزدی نکنند.

3- هرگز فحشا و زنا نکنند و دیگران را به گناه نیندازند.

4- فرزندان خود را نکشند و هرگز سقط جنین نکنند.

5- به هیچ عنوان دروغ نگویند و به کسی تهمت نزنند.

6- و هرگز با پیغمبر خدا مخالفت نکنند و همه ی دستورات او را که در دین اسلام آمده اطاعت نمایند.

پس با این زنان طبق شرایطی که گفته شد بیعت کن و برایشان از خدا آمرزش خواه که خدا آمرزنده و مهربان است. (1)

راهکارهای دستیابی به حیا چیست؟

نکته هایی کلیدی و کاربردی برای حفاظت از حیا و مراقبت از این عنصر بی همتا به چشم می خورد که با هم مرور میکنیم

1. پرهیز از گناه و نافرمانیهای بزرگ و کوچک پروردگار

حیا از جنس نورست و نگاهی رو به آسمان به انسان می بخشد، مجموعه ی راهکارهای دستیابی به حیا نیز این چنینند. که نخستین آنها دوری از گناه و عصیان یعنی تیرگی و تاریکی است زیرا معصیت پروردگار مهربان هرچند کوچک آن به انسان جرأت نافرمانی میدهد و

ص: 90

1- ملاقات بانوان با امام زمان علیه السلام، صفحه 104.

حتی آدمی را نسبت به نافرمانی گستاخ و بی ادب میسازد. این بینش عرشی موجب شده که «مراقبت‌های جدی از سوی پرهیزگاران صورت گیرد و یا نشناختن گناهی به نام گناه صغیره از سوی فرزندان مطرح شود.

2. انجام صحیح و در حد امکان با حضور قلب واجبات.

3. عمل به مستحبات و در حد توان دوری از مکروهات.

4. دوستی با افراد با حیا

5. قطع ارتباط با گناهکاران و آلودگان به نافرمانی خداوند.

6. پرهیز از پرگویی برای مصون ماندن از لغزشهای گفتاری و رفتاری

7. احتیاط در سخن گفتن

8. اجتناب از اظهار نظر قطعی در امور تردیدآمیز.

صاحبان حیا همیشه در امور غیر قطعی با واژههایی چون «شاید» ممکن است»، «نمی دانم اینطور گفته اند» و... سخن میگویند تا سنگینی گناه و دروغ و تهمت را به دوش خود نکشند یا در زمان های پر غبار اجتماعی و سیاسی گردن خود را پل پیروزی دیگران قرار ندهند.

9. کنترل چشم و گوش و زبان

افراد باحیا ورودی های دل و اندیشه‌ی خود را به شدت پاسداری میکنند از شنیدن هر صدایی دیدن هر چهره و صحنه ای خوردن هر غذایی و رفتن به هر سرایی پرهیز میکنند تا دل و دیده، پرسه زن این سو و آن سو نشود و دلمشغولیهای زیانبخش گریبان آنان را نگیرد.

چه خوب است از آغاز نوجوانی و جوانی سرچشمه افکار و احساس

خود را پاک نگهداریم و با مراقبتهای جدی به تیرگیهای گناهان نیلاییم که شاید راه بازگشتی نیابیم و تا پایان عمر خود را زندانی هواها و هوسهای آنی نماییم

10. تقویت ایمان

شناخت و معرفت نسبت به خداوند و معاد و در پی آن عشق و اشتیاق به ارزشهای دین، مدار باعث تقویت ایمان میشود این تقویت به تدریج و با تمرین و پشتکار پدید می آید تا گوهر گرانسنگ حیا در کانون وجود انسان رشد یابد و حیای از خود خلق و خدا در لحظه های زندگی خود را نمایان سازد

به یقین ایمان ما را حفظ میکند به شرط آنکه ما هم ایمان را حفظ کنیم زیرا :

انسان عمل سازست و عمل انسان ساز

نمیتوان با حضور در جلسه یا جلساتی در ماه محرم یا شرکت در مراسم نورانی شب قدر انتظار حفاظت یکساله از خود داشت، چنانکه برای حفاظت جسمانی علاوه بر تغذیه در صبح و ظهر و شام میان وعده های غذایی نصیب خود میکنیم تا سلامت جسم را تأمین نماییم درباره ی حفظ حیا عفاف و حجاب نیز نیاز به تغذیهی، روحانی حکمتهای آسمانی و موعظه های و حیانی داریم تا لحظه ای از مسیر خود عقب نمانیم و خود و دیگران را به سر منزل مقصود که سعادت جاودانی است، برسانیم. پایان سخن یادآوری این نکته است که گاه آشنایی با افراد وقیح یا بی

ص: 92

حیا اثری افراطی در احتیاط نسبت به حیا در ما میگذارد که این رخداد حیا حمق یا حیای نادانی نامیده میشود

نمونه های این نوع حیا عبارتست از:

حیا در انجام واجبات؛ کسب علم و دانش بویژه در امور واجبات؛ تدبیر و تلاش در کسب درآمد حلال خدمت به میهمان و احترام به دیگران!!! (1)

اگر چنین میخوانیم که لاحیاء فی الدین؛ حیا در دانستن و به کار بستن امور دینی نیست توجه بخشیدن به اعتدال است تا هرگز رو به افراط و تفریط نرویم و فرزندانمان را به طور شفاف با رسالت و وظایفشان آگاه سازیم.

13. فتاوی مراجع عظیم الشان درباره حجاب و نگاه چیست؟

حجاب و نگاه

* حجاب و نگاه (2)

1. آیا حجاب از ضروریات اسلام است و منکر آن و کسانی که به این دستور الهی بویژه در جامعه اسلامی بی اعتنایی میکنند چه حکمی دارند؟

ج - اصل حکم حجاب از ضروریات است و منکر آن حکم ضروری را دارد و منکر ضروری محکوم به کفر است مگر اینکه معلوم باشد منکر خدا یا رسول خدا نیست. امام خمینی (رحمه الله)

2. آیا حجاب از ضروریات دین و حکم کسانی که به آن بی اعتنایی کنند چیست؟

ص: 93

1- پژوهشکده باقرالعلوم (علیه السلام)، حیا، علی اکبریان.

2- فتاوی این بحث از رساله امام رحمه الله، کتاب احکام بانوان احکام روابط زن و مرد مجمع المسائل جامع الاحکام، استفتاعات ج 27 نشریه داخلی نظامی، استفتاء استفتاء از دفتر مراجع و ویژه نامه فرهنگ می باشد.

بسمه تعالی

بی اعتنایی به حجاب گناه است و داشتن حجاب واجب است

حضرت آیه الله العظمی بهجت

بسمه تعالی

بله حجاب از ضروریات اسلام است و اگر کسی منکر آن باشد نظیر کسی است که منکر نماز باشد ولی اگر منکر نیست اما عمل به آن نمیکند فقط فاسق است

حضرت آیه الله العظمی مظاهری

بسمه تعالی

1. اصل وجوب حجاب فی الجملة از ضروریات اسلام است و منکر آن مرتد است ولی بی اعتنایی به آن یا عدم انکار آن، فاسق است.

حضرت آیه الله العظمی صافی گلپایگانی (1)

3. حدود حجاب اسلامی برای بانوان چیست؟ و برای این منظور آیا پوشیدن لباس بلند آزاد و شلوار و روسری کفایت میکنند؟ و اصولاً چه کیفیتی در لباس و پوشش زن در برابر نامحرم، باید رعایت شود؟

ج - واجب است تمام بدن زن به جز قرص صورت و دستها تا مچ، از نامحرم پوشیده شود و لباس مذکور اگر مقدار واجب را بپوشاند مانع ندارد ولی پوشیدن چادر بهتر است و از لباسهایی که توجه نامحرم را جلب کند باید اجتناب شود امام خمینی (رحمه الله)

4. با توجه به فرمایش حضرت امام که فرمودند باید از لباسهایی ک-

ص: 94

1- استفتاء از دفتر مراجع

جلب توجه میکند اجتناب نمایند آیا پوشیدن جوراب ضخیم بدون شلوار با اینکه حجم بدن از بیرون مشخص و در بعضی موارد مهیج است، و یا پوشیدن کفشهایی که در هنگام راه رفتن صدای مهیج دارد جایز است؟ ج - از پوشیدن هرگونه لباس مهیج باید خودداری نمایند. امام خمینی (رحمه الله)

5. چنانچه زن با خود زینتی مانند حلقه ازدواج یا انگشتر در دست داشته یا چهره آراسته کرده باشد آیا واجب است وجه و کفین را بپوشاند؟

ج - پوشاندن از نامحرم در فرض مذکور، واجب است. امام (رحمه الله)

6. آیا سرمه کشیدن یا ابرو چیدن انگشتر عقیق ساعت عینک طبی زیبا برای زنان زینت به حساب می آید که پوشش آن لازم باشد؟

ج - هرچه در نظر عرف مردم زینت محسوب میشود اظهار آن در برابر نامحرم جایز نیست. امام (رحمه الله)

7. حنای دست زن را اگر نامحرم ببیند چه صورت دارد؟

ج باید از نامحرم مستور کند

8. نگرستن به مرد نامحرم چه حکمی دارد؟

ج - نگاه کردن زن به اندام مرد نامحرم به جز صورت و دستها تا میچ با قصد لذت یا بدون قصد حرام است اما نگاه کردن به صورت و دستها تا میچ چنانچه با قصد لذت باشد حرام است و اگر بی قصد باشد اشکالی ندارد. امام (رحمه الله)

9 - وضو گرفتن زن با مرد نامحرم چه حکمی دارد؟

ج - نباید آنجا وضو بگیرد. چنانچه گرفت وضو صحیح ولی گناه کرده

است. امام (رحمه الله)

10 - گفتگوی زن با مرد نامحرم چه حکمی دارد؟

ج - سخن گفتن اگر مهیج باشد حرام است و اگر مهیج نبوده و خوف فتنه هم در کار نباشد احتیاط مستحب آن است که ترک نماید (مگر ضرورتی باشد بخصوص اگر طرف سخن او جوان باشد. امام (رحمه الله)

11- بنا بر احتیاط واجب باید انسان از پوشیدن لباس شهرت که پارچه یا دوخت آن برای کسی که میخواهد آن را بپوشد معمول نیست خودداری کند (1)

12 اگر لباس به واسطه داشتن خصوصیتی جالب توجه عموم و انگشت نما باشد آن را لباس شهرت مینامند امام (ره)

13 شرکت دختران و بانوان ایرانی با مردان در ارگانهای انقلابی مانند جهاد سازندگی بنیاد شهید سپاه پاسداران و... و انجام امور محوّل و نشست با هم که ناچار از تماس و برخورد با هم باشند مشروع است؟

ج - با رعایت وظایف شرعی در امور مذکور مانعی ندارد، ولی از اختلاط و تماس زیاد با نامحرم اجتناب شود. امام (ره)

14 - زنی که میخواهد به تحصیل خود ادامه دهد که بعدها شغل حلالی انتخاب کند ولی فعلا ادامه ی تحصیل ملازم با این است که با نامحرم روبرو شود مثلا نزد دبیر و استاد مرد درس بخواند یا اینکه با مردها در یک کلاس باشد چنین تحصیلی جایز است یا نه؟

ج - ادامه تحصیل در رشتههای حلال اشکالی ندارد ولیکن تستر

ص: 96

1- رساله امام (ره)

پوشش داشتن از اجانب و خودداری از اختلاط با آن لازم است و اگر ادامه تحصیل مستلزم اختلاط با اجانب باشد و مفسد دینی و اخلاقی در برداشته باشد، ترک کند (1) امام (ره)

15 عکس گرفتن زن نزد مرد نامحرم و یا ظاهر کردن عکس توسط نامحرم چه حکمی دارد؟

ج - اگر بدون حجاب شرعی باشد اگرچه فیلمبردار و ظاهر کننده نامحرم نباشد بعید نیست که ترویج باطل به آن صدق کند، و اگر صدق نکند مانعی ندارد. امام (ره)

16- چنانچه پوشاندن صورت و دستها تا مچ، فسادی را برای زن در جامعه به بار آورد آیا پوشاندن آن واجب میشود یا نه؟

ج - در فرض سؤال، واجب است امام (ره)

17- کسی از روی احتیاط که مبدا پوشاندن وجه و کفین فسادی را باعث شود آن را بپوشاند آیا امر مستحبی را انجام داده آورده است یا نه؟

ج - احتیاط خوبی را انجام داده است امام (ره)

18- س - در صورتی که زن میدانند مرد نامحرم به قصد لذت به صورت و دستهای معمولی زینت نشده ی او نگاه میکنند در چنین فرضی پوشاندن صورت و دست لازم است یا نه؟

بسمه تعالی

در فرض مذکور باید حتی وجه و کفین خود را هم بپوشاند مقام معظم رهبری

ص: 97

بسمه تعالی

بلی در این صورت بنا بر احتیاط پوشاندن لازم است.

حضرت آیه الله العظمی تبریزی

بسمه تعالی

پوشاندن دست و صورت مطلقا بنا بر احتیاط لازم است

حضرت آیه الله العظمی بهجت

بسمه تعالی

پوشاندن در فرض مذکور واجب است.

حضرت آیه الله العظمی مظاهری

بسمه تعالی

پوشانیدن در این صورت بر آنها واجب نیست مگر اینکه مفسدهی خاصی بر آن مترتب شود (1)

حضرت آیه الله العظمی مکارم شیرازی

19 گفته شد که باید زن از پسر بچه‌ی ممیز خود را بپوشاند بفرماید ممیز بودن پسر بچه از چه راه و یا راه‌هایی شناخته میشود؟

ج - مطالبی که بزرگترها میفهمند و اطفال آنها را درک نمیکنند اگر بچه به حدی برسد که آن مطالب را تشخیص بدهد به او بچه ممیز میگویند. امام (ره)

20 حکم نگاه کردن به فیلمهای ورزشی برای خانمها چیست؟

ج - با تلذذ و ریبه جایز نیست. امام (ره)

ص: 98

21- آیا بانوان میتوانند آموزش فنون نظامی ببینند یا خیر؟

ج- آموزش نظامی برای بانوان با مراعات کامل وظایف شرعی مانع ندارد و اگر موقوف است به اینکه نامحرم آنها را آموزش دهد، احتراز نمایند. امام (ره)

22- آیا نمایان بودن کف پا روی، پا قوزک پا و پاشنه پا از مردان نامحرم شرعاً جایز است؟

ج - جایز نیست امام (ره)

23- پوشیدن جورابه‌های نازک و بدن نما برای خانمها در بیرون از منزل و انظار نامحرم چه صورت دارد؟

ج - بر زن واجب است بدن خود را از نظر نامحرم پوشاند و از هرگونه لباسی که جلب توجه نامحرم میکند اجتناب نماید. حضرت آیه الله العظمی اراکی (ره) حضرت آیه الله العظمی گلپایگانی (ره)

24- بیرون گذاشتن موهای سر از چادر و مقنعه توسط خانمها در انظار عموم و در دید نامحرم چه حکمی دارد؟

ج - بر زن واجب است موهای خود را از نامحرم بپوشاند. آیه الله العظمی اراکی (ره)

حرام است آیه الله العظمی گلپایگانی (ره)

جایز نیست و پوشیدن تمام موی سر در برابر نامحرم واجب است مقام معظم رهبری

25- آرایش کردن خانمها در بیرون از خانه خانمهای کارمند محصل

و... چه صورتی دارد؟

ص: 99

ج - بر زن واجب است زینت خود را از نامحرم بپوشاند. آیه الله العظمی اراکی (ره)

جایز نیست آیه الله العظمی گلپایگانی (ره)

اصل آرایش اشکال ندارد ولی واجب است در برابر نامحرم بپوشاند. مقام معظم رهبری (ره)

26- پوشیدن لباس در رنگهای تند و زننده و جلب نظر کننده در اجتماع برای خانمها چه صورت دارد؟

ج - پوشیدن هرگونه لباسی که توجه نامحرم را جلب کند، حرام است. آیه الله العظمی اراکی (ره)

با فرض آنکه مهیج شهوت باشد حرام است.

آیه الله العظمی گلپایگانی (ره)

هرگونه لباس که بدن و برجستگیهای بدن زن را از نامحرم بپوشاند کافی است ولی باید از انتخاب رنگ یا شکلی که موجب جلب نظر و انگشت نما شدن است خودداری نمایند. مقام معظم رهبری

27 آرایش کردن زنان در خیابانها و بیرون گذاشتن تعدادی از موها و پوشیدن جوراب بدن نما و لباسهای محرک چه صورت دارد؟

ج - حرام است.

حضرت آیه الله العظمی لنکرانی

حرام است.

حضرت آیه الله العظمی بهجت

حرام است.

حضرت آیه الله العظمی صافی گلپایگانی

جایز نیست

حضرت آیه الله العظمی تبریزی

جایز نیست

حضرت آیه الله العظمی سیستانی

حرام است و گناه آن خطری بزرگ است

حضرت آیه الله العظمی مظاهری (1)

28- حکم سر کردن چادرهای براق (شرمن) برای بانوان چیست؟

ج - اشکال ندارد مگر آنکه به صورتی باشد که جلب نظر نامحرم نماید و زن با سر کردن در میان نامحرمان انگشت نما گردد. مقام معظم رهبری

29- پوشیدن پیراهنی که آستین آن بالای آرنج می باشد برای مردان چه صورتی دارد؟

ج - بر مردها پوشاندن بدن خود از دید نامحرم واجب نیست ولی اگر بدانند در معرض دید زنان نامحرم قرار میگیرد و نگاه میکنند جهت تحرّز از معاونت بر اثم (گناه) باید غیر از سر و گردن و دستها تا مچ را بپوشانند. مقام معظم رهبری

30 پوشیدن چادرهایی که مو و یا سایه دستها از پشت آن نمایان باشد جایز نیست و خانمها خصوصا در منزل اگر نامحرمی هست باید از پوشیدن اینگونه چادرها خودداری کنند امام - گلپایگانی - اراکی (ره)

31- نگاه کردن به دست خانم نامحرمی که انگشتری یا انگو در دست دارد و یا ناخنهای خود را بلند کرده و یا لاک زده و یا به هر صورت زینت داده حرام است خواه نامحرم از بستگان نزدیک باشد و یا غریبه باشد. امام - گلپایگانی - اراکی (ره)

32- صحبت کردن خانمها با نامحرم به غیر ضرورت مکروه است. امام -

گلپایگانی (ره)

ص: 101

33- در صورتی که مرد بداند در مکانی خانمهای بی حجاب یا بدحجاب هستند رفتن به آن محل برای این که چشمش به آنها بیفتد حرام است امام - گلپایگانی - اراکی (ره)

34- جورابه‌های نازک که پوست پا نمایان باشد حکم پوشش را ندارند و خانمها باید از پوشیدن این گونه جورابه‌ها در مقابل نامحرم اجتناب کنند. امام - گلپایگانی - اراکی (ره)

35- بیرون گذاشتن موهای سر از چادر و مقنعه توسط خانمها در انظار

عمومی چه حکمی دارد؟

ج حرام است حضرت آیات عظام گلپایگانی (ره) - خامنه ای - فاضل - مکارم شیرازی - صافی گلپایگانی (1)

نگاه به زن های بدحجاب

اشاره

س - نگاه بدون لذت به زنان بدحجاب که مو و زینت خود را در نزد نامحرم آشکار میکنند و اگر تذکری هم به آنها داده شود اصلاً توجه و گوش نمیدهند آیا این نگاه جایز است یا نه؟ و آیا چنین زنانی در حکم ملحق به زنان بادیه نشین و اعراب میباشند یا نه؟

ج - بسمه تعالی

در فرض سؤال نگاه جایز نیست و ملحق نیستند. مقام معظم رهبری

بسمه تعالی

جایز نیست حضرت آیه الله العظمی بهجت

ص: 102

1- استفتاء از دفتر مراجع

خیر جایز نیست و حتی نگاه به زنان بادیه نشین هم صحیح نیست حضرت آیه الله العظمی فاضل لنکرانی

جایز نیست و اینگونه زنها ملحق به بادیه نشینها نیستند حضرت آیه الله العظمی صافی گلپایگانی

بسمه تعالی

نگاه به صورت زن که زینت دارد حرام است و قیاس او به زنها بادیه نشین قیاس درستی نیست حضرت آیه الله العظمی مظاهری

سخنرانی زنان در حضور مردان نامحرم چگونه است؟

ج - بسمه تعالی اشکال دارد حضرت آیه الله العظمی بهجت

بسمه تعالی

اگر مبدأ شیوع فساد در جامعه و موجب بی عفتی زنان شود جایز نیست حضرت آیه الله العظمی تبریزی

در صورتی که موجب فساد نشود و با اصول عفت همراه باشد مانعی ندارد حضرت آیه الله العظمی مکارم شیرازی

بسمه تعالی

اگر محرک شهوت باشد و یا احتمال مفسده داشته باشد حرام است

حضرت آیه الله العظمی مظاهری

جواز آن جز در موارد ضرورت ثابت نیست و در صورتی که معرض فساد و اشاعه ی اختلاط زنان و مردان باشد حرام است. حضرت

آیه الله العظمی صافی گلپایگانی (1)

ص: 103

1- استفتاء از دفتر مراجع

14- بهترین شیوه ی تأثیرگذار درباره ی حجاب چیست؟

امروزه با توجه به جاذبه های بسیار در شیوه ها و ابزار فن آوری رسانه ها در سطح جهان و تأثیر سحرآمیز هر یک از آنان علاوه بر «دانش» گفتگو با نسل جوان روش همزبانی و همدلی اهمیتی فراوان دارد

آنچه درباره ی حجاب و طرح های تبلیغ آن در جامعه - به ویژه پس از انقلاب اسلامی - مطرح است و ریشه ی ناکامی در گفتگوهای چ-چهره به چهره با مخاطبان دیده میشود عبارتست از:

الف) دفاع بد دوستان که کار دشمن را سهل و آسان کرده است.

ب) تهاجم همه جانبه دشمنان که ریشه ی اعتقادات را با شبهات شیطانی هدف قرار داده است.

آنچه انتقال فکر و فرهنگ پوشش اسلامی را به نسل جدید دچار مشکل ساخته ریشه در انتقال این فرهنگ در نسل های گذشته دارد. اگر حجاب را یک مفهوم دینی و پوشش اسلامی را یک تکلیف و وظیفه ی دینی، بدانیم مراحل انتقال آن میبایست مطابق با مبانی نظری اسلام در تربیت دینی و رعایت استانداردهای آموزشی باشد.

آموزش، پرورش و یا برنامه های دقیق انتقال فرهنگ به نسل جدید، تابع مراحل و مراتبی است که باید مطابق با احساس و عاطفه فطرت پاک و عقل و خرد خداداد باشد؛ از مرحله ای بسیار آسان و قابل قبول آغاز و به مراتب فعلی و فطری و فکری ارتقا یابد تا در عمق جان مخاطبان قرار گیرد و همیشه آنان را همراهی کند

در مراحل تربیت، دینی این مراتب پلکانی وجود دارد

1. انس دینی ایجاد تعلقات معنوی از طریق شرطی شدن اعمال و افعال مذهبی

2. عادت دینی ایجاد عادت مذهبی به کمک تکرار اعمال و احساس مسئولیت در عبادات

3. معرفت دینی فهم و استنباط معارف دینی به کمک تفکر تعقل و تحلیل مسائل مذهبی

4. شاکله دینی تجلی و تبلور فرهنگ مذهبی در وجود و شخصیت نوجوان (اخلاقیات)

5. خودجوشی: دینی در جستجوی عشق عرفان و معنویت برتر به کمک جاذبه های قدسی

اکنون جای این پرسش است که نسل گذشته در ارتباط با حجاب و پوشش به عنوان یک مفهوم دینی و یک وظیفه و تکلیف در کدامیک از این مراحل دارای نقص و کاستی بوده و به عبارت دیگر کدام مرحله را نگذارنده و میانبر زده است که نسل نواز صمیم دل حجاب را پذیرا نیست یا به اندک آن بسنده می کند.

با کمی دقت مرحله معرفت دینی را میتوان نام برد زنان و مادران ما در ارتباط با حجاب و با توجه به محیط خود از مراحل انس و عادت عبور کرده و در اجتماع به صورت شاکله دینی مشاهده کرده اند ولی به دلیل ضعف در مرحله ی معرفت، دینی نتوانسته اند پاسخگوی سؤالات ساده فرزندان خود باشند تا چه رسد بتوانند به شبهات آنها نیز پاسخ دهند.

دختر جوان امروزی برخلاف مادر یا مادر بزرگ خود در صحنه ی

اجتماع و در محیط تحصیل و اشتغال بیش از گذشته حضور دارد و بیش از زنان گذشته نیز در مقابل سیل تهاجم فرهنگی قرار دارد.

او برای عبور از چگونگی و پاسخ به چراییها دچار ضعف اساسی شده و باتوجه به اینکه انگیزه ای نیز برای پرداختن بهاء در این زمینه ندارد عطای پوشش سنتی را به لقایش بخشیده است و خود را با حداقل های مورد پذیرش همسالان خود قانع کرده است.

متأسفانه در سطح جامعه و خانواده، نیز بیش از اینکه تکیه بر مرحله معرفت دینی باشد آن هم با روشهای نوظریف و متنوع به شکل و شکله ظاهری پرداخته شد و سالها پافشاری بر یک نوع پوشش و عدم توجه به روحیه تنوع طلبی نشاط و نوجویی، جوانان راه برای پذیرش مدهای بیگانه باز شد. از سوی دیگر عدم تعریف و تعیین حدود، عدم هماهنگی میان اجزاء حکومت غلبه ی روشهای غلط بر روشهای صحیح و موارد دیگر نوعی گریز و مقابله جوانان را نیز به دنبال داشت

علاوه بر نقص و خطا در مراحل و مراتب تربیت دینی، یا بینشها در روشها نیز دچار نقص و خطا بوده ایم

آموزه های تعلیم و تربیت دینی ما روشهای الگویی تکریم، شخصیت، محبت پند و موعظه تشویق و تنبیه استدلال و برهان و... را مورد تأکید قرار داده است تا نخست دل سپس اندیشه پذیرایی حجاب باشد و هرگز از آن روی نگرداند.

بدیهی است که حجاب و پوشش اسلامی به عنوان یک ارزش اجتماعی و تکلیف دینی میبایست با بهترین روشها به نسل جدید ارائه میگردد.

با کمال تأسف این روشها به طور عموم در کلی گویی باقی مانده اند و براساس هر مخاطب هر محیط اجتماعی و موقعیت ارتباطی تبدیل به موارد کاربردی نشده اند در مفهوم حجاب و مقوله پوشش اسلامی نیز این اتفاق افتاده است.

هر چند معتقد هستیم اولیاء امور دلسوزان و علاقمندان بسیاری از طرحها ایده ها روشهای خلاقانه را به کار برده اند، ولی در کشور ما آنچه که تبدیل به مجموعه مقاله در همایشها و سمینارها میشود فقط بحثهای انباشته و تکراری در حوزه نظری است و در حوزه عملی دارای نمود و تأثیر خاصی نیست

نکته ی مهم در این عرصه آن است که مراحل و مراتب تربیت دینی در هر فردی منحصر به همان فرد است و نمیتوان افراد هم سن و هم جنس و حتی خانواده را یکسان تلقی کرد و یک شیوه ی مشابه با آنان داشت.

علاوه بر این در تربیت مذهبی هر فرد میتواند در هر یک از وظایف و فرائض در مرحلههای متفاوت، باشد به طور مثال در نماز در مرحله ی معرفت دینی و در روزه در رتبه ی شاکله ی دینی، باشد همین شخص گاه در امر به معروف شاید در انس دینی هم نباشد ولی حجاب و پوشش اسلامی در مرحله ی شاکله باشد بدون آنکه مرتبه ی معرفت دینی را گذرانده باشد و از ریشههای واجبات با خبر باشد.

پس مربیان و پدران و مادران بصیر میبایست به این نکته دست یابند که نخست هر فرد در هر موضوع و مفهوم دینی در چه مرحله ای است، سپس محتوا و شیوه ی مناسب را مطابق با ویژگیهای مخاطب بکار برند.

اکنون وظایف پدران و مادران اطرافیان و مریبان را نسبت به فرزندان در هر مرحله نسبت به پوشش و حجاب پیش رو قرار می‌دهیم تا شناختی بیشتر آن هم به صورت عملی و ریزتر بیابیم

در مرحله ی انس دینی

مادران مانند چادر و یا مقنعه و روسری خود برای دختر خود تهیه نمایند

هیچ گاه در برابر او از پوشش خود گله نکرده و حدود آن را رعایت کنند

با نظر او برایش چادر مقنعه و روسری تهیه نمایند.

از دوره های مختلف مانند جشن تولد حداقل یک عکس با حجاب تهیه کنند

عکس او با پوشش مناسب را در آلبوم گذاشته و یا قاب کرده و نصب نمایند

از علاقه ی او به پوشش در میان جمع صحبت کنند و رضایت‌مندی خود را نیز اعلام نمایند.

چادر مقنعه و روسری او را همواره تمیز کرده و معطر کنند.

با روحانی محل، اقوام متدین و... ارتباط بیشتری برقرار نمایند.

شعر و سرود مربوط به، پوشش عفت و حیا و... به او یاد دهند.

برای اماکن و موقعیتهای مختلف پوشش مناسب آنجا را در نظر بگیرند

جشن تکلیف با شکوه گرفته و اثرات آن را با هدایای سالانه تداوم بخشند.

از او بخواهند خاطرات مربوط به عبادت زیارت مجالس و مراسم هایی را که شرکت داشته است بیان نماید.

به حضور خانوادگی و یا گروه همسالان در مراسم های مذهبی اهمیت دهند

در مرحله عادت دینی

با توجه به ایجاد تنوع در پوشش و علاقمندی فرزند خود، سعی کنید از محیط بیرون از خانه رعایت پوشش را آغاز نمایید.

برای رفتن به بیرون از خانه همراه با شادی و نشاط به او کمک کنید که با پوشش مناسب حاضر شود.

*اقامه نماز را که ارتباط مستقیم با پوشش است مورد تأکید قرار دهید.

عادت به نماز، عادت به پوشش را سهل و آسان میکند مراقب نماز او باشید.

به صورت منظم و متنوع در اماکن زیارتی حضور یافته و در مراسم و نمازهای جماعت او را شرکت دهید.

در مرحله معرفت دینی

در جمع های خانوادگی و یا دوستانه موضوع پوشش را مطرح کرده و بحث نمایید

کتابهای مناسب سن او را تهیه و یا او را در کتابخانه ها عضو کنید.

برای طرح پرسشهای او فضای محبت آمیزی فراهم آورید.

* او را با مراکز پاسخ به سؤالات روحانیون بانوان مبلغ و کتابهای پاسخ به پرسشها آشنا نمایید

حجاب و پوشش را با مفاهیم دیگر دین مطرح کنید.

* در مورد انواع پوشش و لزوم آن برای زنان و مردان، توضیح دهید.

باورهای غلط پیرامون حجاب را برای او توضیح دهید تا رفع شود

از ویژگیهای انسان با حجاب با او گفتگو نمایید.

در مورد تأثیرات حفظ حجاب در دیگر ابعاد زندگی با او گفتگو کنید

او را با ادبیات مقوله حجاب و مفاهیم مرتبط با آن آشنا سازید.

او را تشویق نمایید تا در مسابقات مربوط به مفاهیم دینی شرکت کند.

هر چند وقت یکبار درباره خصلتهای خوب او در رابطه با حجاب گفتگو کنید.

سعی کنید او را با دیگران مقایسه نکرده و به اندازه توانش توقع داشته باشید.

او را به عضویت انجمنها و کانونهای دینی درآورده و رفتن منظم به مسجد را فراموش نکنید

راجع به ارزش و جایگاه زن مادر و پوشش در اسلام قرآن و سنت توضیح داده و یا در معرض مطالب آن قرار دهید.

بیش از هر چیز از نمادها و نشانه هایی که یادآور شعائر دینی و دل بستگی های مذهبی است استفاده کنید.

در مرحله شاکله ی دینی

- * شکل و تیپ همراه با پوشش و حجاب را جزئی از شخصیت او قرار دهید.
- حجاب عفت و حیا را علاوه بر ظاهر در شکل‌های رفتاری او اعم از کلام و غیر کلام گسترش دهید.
- ضمن گفتگو با او، موانع داشتن پوشش مناسب، در موقعیتهای مختلف را بررسی و رفع نمایید.
- * شاکله ی ظاهری او را با دیگر فرایض دینی مانند نماز و وظایف، دیگر مانند انجام امور خیر احترام به دیگران و... پیوند دهید.
- با برنامه ریزی دقیق در مراسمها و مکانهای مذهبی حضور یافته و در امور خیر او را شرکت دهید.
- * تصویر برداری از فعالیتهای او را فراموش نکنید در مراسمها زیارت ها و ...)
- * برای پوشش او در خانه جایگاه خاصی در نظر بگیرید که در مواقع لازم به راحتی از آن استفاده نماید
- سعی کنید دوستان خود را از میان افراد، با حجاب عفیف و با ادب انتخاب نماید

در مرحله خودجوشی دینی

- * به او کمک کنید تا بتواند از عقاید خود در مقابل دیگران دفاع کند.
- به او کمک کنید تا بتواند در میان همسالان خود مؤثر بوده و حتی تبلیغ کننده ی پوشش باشد.

هر چند وقت یکبار در مورد پوشش گفتگو نمایید.

* موانع حضور او را در امور داوطلبانه رفع کنید.

زمینه ای را فراهم آورید که از رفتار خود رضایت داشته و خود را تشویق نماید.

هیچگاه به جای او از حجاب و پوشش تعریف نکنید بگذارید خودش آن را دوست داشته باشد

روی عوامل بازدارنده مثل خودنمایی حسادت اکراه و بی میلی کار کنید.

روش های تربیت دینی

روشهای تربیتی در این عرصه بسیار است و نسبت به تلاش اولیاء و مربیان میتواند همواره تغییر و افزایش یابد و از سوی دیگر با دانستن هر یک از روشها و ترکیب آن با شیوه ها و قالب ها و محتوای مختلف، اقدامات بسیار متنوعی میتوان تدارک دید.

اولیاء و مربیان به دانستن روشها و حتی روشهای گذشته و توصیه های ارائه شده در این مجموعه نباید اکتفا کنند و با شناخت مخاطب و موقعیت و نوآوری راهکارهای فراوانی را پیش رو قرار دهند تا تعداد و تنوع همراه با نشاط و شیرینی کسالت و خستگی را دور سازد.

اینک برخی روشها و توصیه های کلی ارائه میشود اما بدیهی است که در مقوله حجاب و پوشش اسلامی تدبیر و تلاشهای فراوانی برای توسعه ی روشها مورد نیاز است

* هرچه بیشتر و بهتر حضرت فاطمه زهرا علیها السلام و زینب کبری علیها السلام را معرفی نمایید.

به صورت حضوری و غیر حضوری در نشریه ها و... زنان موفق در عرصه های جهاد تعلیم و تربیت، اشتغال، ورزش علم و پژوهش، خدمت رسانی و نیکوکاری و... معرفی نمایید.

پوشش های کشورهای اقوام و مذاهب دیگر را معرفی و نشان دهید.

همسالان با پوشش اسلامی را که در عرصه های علمی فرهنگی هنری موفقیت‌هایی کسب کرده اند، معرفی نمایید.

اسباب بازیهای مختلف همانند عروسک با پوشش برای او تهیه کنید

مجسمه ها تندیسها و نمادهای مربوط به پوشش را تهیه و در مدارس نصب نمایید.

والدین سعی نمایند با خانواده های متدین دوست شده و با آنها رفت و آمد کنند.

والدین بر آن باشند فرزندشان با همسالان متدین و با حیا دوست شوند.

والدین دقت کنند در خانه مهمانیها و جامعه، پوشش مناسب آن محیط را رعایت کنند

والدین در گزینش مدرسه و مربی و مربیان در هماهنگی با والدین دقت نمایند.

در روش محبت

مربیان و والدین اول زبان محبت و سپس زبان استدلال داشته باشند

محبت را در همه حال همه مراحل و همه آدمها مؤثر بدانید.

در صورت سؤال، کوتاهی در عمل و هر برخورد دیگر برخورد با محبت را فراموش نکنید

جلب اعتماد و محبت را مقدمه و صداقت را نهایت کار خود بدانید

با کسی که پوشش مناسب دارد عکس یادگاری بگیرید.

در تکریم شخصیت

به کسانی که پوشش صحیح دارند احترام بیشتری بگذارید.

به کسانی که پوشش صحیح ندارند بگویید: «ای کاش این کار خدایی و انسانی را نیز انجام دهی

همواره بگویید، که علت احترام شما آن است که فرد با پوشش، خود برای خود احترام ایجاد کرده است.

عکس تکی او در خانه و عکس دستجمعی همسالان با پوشش مناسب را نصب نمایید

به بیانات او حتی نظرات مخالف او با دیده احترام بنگرید.

به شخصیت و توان او احترام گذاشته و در مورد پوشش او را با فردی دیگر مقایسه نکنید

بگویید که پوشش برای او مفید است و هیچگاه وانمود نکنید که به پوشش او نیاز دارید

در مراسمها به آنها احترام بیشتر گذاشته و در کنار آنها بنشینید.

از آنها بخواهید در برنامه ها حضور داشته و آثار خود را ارائه دهند.

در روش موعظه و نصیحت

پند و نصیحت‌های مناسب هر سن را تهیه و در دسترس داشته باشید.

درباره خوبیهای پوشش و اینکه باعث حفظ شخصیت انسان می شود صحبت کنید.

درباره عواقب بدحجابی و سوء استفاده از انسان صحبت کنید.

از ابزار رسانه ها شیوه ها و قالبهای مختلف (مستقیم) و غیر مستقیم برای موعظه استفاده نمایید.

* در صورت برخی اشکالات و کوتاهی ها سختگیری نکنید.

درباره ابعاد مختلف حجاب و پوشش جلسات بحث و بررسی میان همسالان ترتیب دهید.

برای پذیرش او میبایست فرصت داد و از توصیه های پشت سر هم خودداری شود

به افراد با پوشش بگویند که میبایست اخلاق و رفتار آنها بهتر از بقیه باشد

بیشتر از استفاده از لفظ از نمادها و نشانه ها استفاده نمایید.

درباره مفاهیم مرتبط با پوشش بیشتر صحبت نموده تا نگاه او وسیع تر شود.

در روش تشویق

از کودکی و با تقویت های منظم او را در مورد پوشش تشویق نمایید.

ص: 115

با خرید روسری های زیبا مقنعه های خوش رنگ او را تشویق نمایید.

در مناسبت های مختلف پوشش های متنوع برای او تهیه شود.

* هنگام داشتن پوشش مناسب رعایت آن و حتی حمایت از آن او را تشویق نماید.

از او عکس و تصویر تهیه و آنها را برایش حفظ نماید

در مورد تقویتهای مثبت و تشویقها اندازه و مقدار را رعایت نمایید و ظاهر سازی در شما اثر نگذارد. والدین در نزد مربیان و مربیان در نزد والدین آنها را تشویق کنند.

برای انجام زنجیره ای از فعالیت و یا موفقیت در مسابقه های مربوط به پوشش مدال عفت و حیا و یا نشان پاکدامنی تهیه و اعطا نمایید.

هیچگاه از جایزه هدیه و تشویق به صورت مصنوعی استفاده نکنید تا تلقی رشوه پیدا نکند

شیوه ها، غالبها رسانه ها و ابزار

شیوه ها قالبها رسانه ها و ابزار باعث میشود که اولیاء و مربیان با پردازش های جدید از محتوا راهکارهای متنوعی داشته و ارایه دهند. این راهکارها باعث میشود که تنوع بیشتر تمام حواس مخاطب را تحت تأثیر قرار دهد.

روشهای قدیمی و جدید باعث میشود تا هر روز توان بیشتری برای کار داشته باشیم

برخی شیوه ها قالبها رسانه ها و ابزار در ادامه آمده و بدیهی است که

مقدمه ای برای توسعه موضوع خواهد بود. با هم مرور میکنیم

1. تهیه نمایشگاه عکس

- پوشش اسلامی

- پوشش در اقوام و ملل و مذاهب.

- پوششهای مبتذل.

2. تهیه نمایشگاه عروسکی

انواع پوششهای مناسب

سیر کشف حجاب.

پوشش اسلامی در مشاغل مختلف

3. تشکیل نمایشگاه کتاب

کتابهای نظری در مبحث حجاب

- کتابهای احکام.

- کتابهای تصاویر و مدلها

4. برگزاری میزگرد: حجاب

با حضور صاحب نظران حوزه و دانشگاه

- با حضور نوجوانان بصورت نمایشی و با استفاده از منابع معتبر و پرسش و پاسخ

5. برگزاری جشنواره حجاب (پوشش) و...

- معرفی مدلها و طرحهای جدید لباس برای همه سنین و کاربردها.

- خواندن شعر و سرود و مقاله.

- اهداء جوایز به برگزیدگان طرحهای...

6. برگزاری برنامه مناظره

7. برگزاری جلسات هم اندیشی

8. تهیه نمایشهای کوتاه با مضمون، عفت حیا پوشش.....

9. تابلو اعلانات

- نصب منظم احادیث تشویقی و توجیهی.

- نصب منظم جملات زیبا (حتی الامکان از خود بچه ها)

- نصب طرح ها و تصاویر زیبا (حتی الامکان از خود بچه ها

- تصاویر بزرگ زنان در حج نماز جمعه و فعالیتهای اجتماعی

10. استفاده از کارت تبریک و پیامهای تبریک

11. استفاده از پیامک اس ام اس جهت ارسال تصاویر و پیامهای مرتبط.

12. تهیه انواع، نمادها، تندیسها و تولید کارتهای تک و یادبود.

13. برگزاری مسابقه در زمینه های زیر

- کتابخوانی - حفظ حدیث

- مقاله نویسی تحقیق و پژوهش) - شعر

- طراحی - سرود.

- نقاشی - نشریه دیواری

- طراحی لباس - خاطره نویسی

- اطلاعات عمومی پوشش - حفظ آیات

- عکس

با برگزاری هر یک از مسابقات میتوان برگزاری مراسم جشن و اهداء

گستره ی یادگیری

اشاره

پوشش اسلامی و حجاب وظیفه ای انسانی و اعتقادی است که مریبان می بایست در فرایند یاددهی- یادگیری به ابعاد مختلف آن توجه نمایند.

پوشش اسلامی و حجاب مانند بسیاری از مفاهیم دینی از هر سه جهت متأثر است و بسته ی آموزشی آن میبایست به طور کامل متعادل باشد

الف. گستره ی شناختی

در موضوع حجاب و پوشش مطالعه نموده و همواره آمادگی علمی و استدلالی جهت طرح آن داشته باشید. از منابع اصیل استفاده کرده و از افراط و تفریط خودداری نمایید.

برای گروه و یا هر فرد بیان مناسب را تهیه کنید تا قابل فهم و درک بوده، شیرینی و طراوت آن باقی بماند.

از ادبیات، موزون شامل حکایتها، روایتها، اشعار تمثیلهای و جمله های، زیبا حداکثر بهره برداری را نمایید

* دانایی مخاطب را بالا برده و نسبت به دانسته هایش او را آگاه کنید.

ب. گستره ی عاطفی

* خودتان به موضوع باور داشته باشید و آن را بیان کنید.

* مخاطب خود را دوست داشته و آن را اعلام نمایید

* همواره با محبت و دوستی با آنها برخورد کنید.

از زیبایی ها و دوست داشتن ها درباره حجاب بیش از هشدارها و گناه و جزا صحبت نمایید.

واژه های زیبا و عناوین دلنشین به کار ببرید

* از هرگونه اقدام ظاهری و شکلی خودداری کنید.

عزت نفس و خودباوری را در مخاطب افزایش دهید

ج. گستره ی روانی - حرکتی

* خودتان سمبل توانمندی در انجام وظایف به همراه رعایت و شش باشید.

داشتن پوشش مناسب و رعایت حجاب و استفاده از چادر و مقنعه نیاز به مهارت دارد و کسانی که تمرین بیشتری دارند راحت تر هستند از این روزمینه کسب این مهارت را فراهم کنید.

در هر فعالیتی و در هر موقعیتی حد مناسب را ایجاد کنید و هرگز افراط و تفریط نکنید.

در انجام فعالیتهای مربوط به پوشش اسلامی پر نشاط حاضر شوید.

از هر فرد مناسب با توان و موقعیت او توقع داشته باشید. (1)

حجاب برتر

چادر زن تاج سلطانی بود *** حافظش از شر شیطانی بود

چادر زن بر هوس غالب شود *** عزت زن راز حق طالب شود

ص: 120

1- خسرو کی منش به نقل از کتاب چگونه فرزندان با حجاب می شود؟ احمد لقمانی.

چادر زن کیمیای غیرت است *** چون نشان غیرت ملیت است

از برون شرح درونی می دهد *** خشم دشمن را فزونی میدهد

مصرفه دارد بهر زن در اقتصاد *** صرفه اش باشد عیان از صد جهات

بر سر زن هست مانند سپر *** حافظ زن هست هنگام خطر

غنچه ای تا هست پنهان در حجاب *** میکند از او خزان هم اجتناب

تا نقابش باز از سر میشود *** بانسیمی زود پرپر میشود

حفظ چادر هست شیرینتر ز جان *** بهر ایرانی ز عهد باستان

حفظ چادر بهر زنها جوشن (1) است *** تیر جانسوزی به چشم دشمن است

حبل عصمت را بود چادر گره *** پوشش اندام را باشد زره

حفظ چادر مایه وارستگی است *** جسم زن را حافظ برجستگی است

زن بود، گل چادرش خار بدان *** حافظش باشد ز چشم این و آن

هر چه زن را برتری باشد حجاب *** حرمتش دارند برتر شیخ (2) و شاب

حفظ استقلال زن در چادر است *** کوب اقبال زن در چادر است

خصم پندارد که با فرهنگ خویش *** میکند تحمیل بر زن ننگ خویش

غافل از آنکه زنان ما گلند *** بر مقام حفظ عصمت سنبلند (3)

پروردگارا چشمهای ما را به نور عفت و حیاء و قلبهای ما را به نور علم و ایمان سرشار کن و زنان جامعه ما به رعایت حجاب کامل رهنما

باش

والسلام

سید محمد هاشم زاده

ص: 121

2- پیر و جوان

3- اشعار از حسن حیاتبخش

بسمه تعالی

جَاهِدُوا بِأَمْوَالِكُمْ وَأَنْفُسِكُمْ فِي سَبِيلِ اللَّهِ ذَلِكُمْ خَيْرٌ لَّكُمْ إِنْ كُنْتُمْ تَعْلَمُونَ

با اموال و جان های خود، در راه خدا جهاد نمایید، این برای شما بهتر است اگر بدانید.

(توبه : 41)

چند سالی است که مرکز تحقیقات رایانه‌ای قائمیه موفق به تولید نرم‌افزارهای تلفن همراه، کتاب‌خانه‌های دیجیتالی و عرضه آن به صورت رایگان شده است. این مرکز کاملاً مردمی بوده و با هدایا و نذورات و موقوفات و تخصیص سهم مبارک امام علیه السلام پشتیبانی می‌شود.

برای خدمت‌رسانی بیشتر شما هم می‌توانید در هر کجا که هستید به جمع افراد خیراندیش مرکز بپیوندید.

آیا می‌دانید هر پولی لایق خرج شدن در راه اهلبیت علیهم السلام نیست؟

و هر شخصی این توفیق را نخواهد داشت؟

به شما تبریک می‌گوییم.

شماره کارت :

6104-3388-0008-7732

شماره حساب بانک ملت :

9586839652

شماره حساب شبا :

IR390120020000009586839652

به نام : (موسسه تحقیقات رایانه‌ای قائمیه)

مبالغ هدیه خود را واریز نمایید.

آدرس دفتر مرکزی:

اصفهان - خیابان عبدالرزاق - بازارچه حاج محمد جعفر آواده ای - کوچه شهید محمد حسن توکلی - پلاک 129/34 - طبقه اول

وب سایت: www.ghbook.ir

ایمیل: Info@ghbook.ir

تلفن دفتر مرکزی: 03134490125

دفتر تهران: 021 - 88318722

بازرگانی و فروش: 09132000109

امور کاربران: 09132000109

مرکز تحقیقات رایانگی

اصفهان

گامی

WWW

برای داشتن کتابخانه های تخصصی
دیگر به سایت این مرکز به نشانی

www.Ghaemiyeh.com

www.Ghaemiyeh.net

www.Ghaemiyeh.org

www.Ghaemiyeh.ir

مراجعه و برای سفارش با ما تماس بگیرید.

۰۹۱۳ ۲۰۰۰ ۱۰۹

